

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.





N:r 6
Juni
1944.

Pris 50 öre

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

STOCKHOLM

TEKNISKA AFFÄREN SKATAN

Sjukvårds- och förbandsartiklar.
Tekniska varor. Parfymer. Tvål.

Hantverkargatan 37 - Tel. 51 05 73

A.-B. ARBETARNES TRYCKERI

Barnhusgatan 14 STOCKHOLM
Tel. 10 22 76, 11 11 92. Postg. 4739.

Rekommenderar sig för utförande av
böcker, tidskrifter, blanketter. Mo-
derna stilar. Snabbt utförande. Mode-
rata priser.

ARBOGA

EDERT BO möblerar Ni smakfullt och
till lägsta pris hos oss. Stort
urval såväl finare som enk-
lare Möbler.

AXELSONS

MÖBELAFFÄR
ARBOGA — Tel. 261

BODEN

Aina Törnqvist — Damfrisering
(DAHLBERGS EFTR.)

Drottninggatan 28 Tel. 29 59

**CARL G. PETTERSSONS
KONDITORI**

DROTTNINGGATAN 9 TEL. 21 26

REKOMMENDERAS

BJÖRKBOMS

FINBAGERI och CAFÉ
Kungsgat. 10 Boden Tel. 598
Rymliga och trevliga lokaler
Beställningar emottagas
Begravningar arrangeras

KEM. TVÄTT och ÄNGFÄRGERI

Inneh. R. LUNDMAN

Agatan 14 — BODEN — Tel. 24 05

Rekommenderar sig till prompt utförande.
Förstklassigt arbete.

UNIFORMER OCH KAPPOR
kemiskt tvättas o. renoveras

ALLT FOTOGRAFISKT

i bästa utförande från

HANSSONS EFTR., Drottninggatan 27,

BODEN Telefon 27 78

Zeiss-Ikon-kameror och Film

HEDENBRONS KAFÉ

rekommenderas vid utflykter och
promenader

Gott kaffe — Hembakat bröd

Telefon 23 57 — BODEN

GYNNA ANNONSÖRERNA

BORENSBERG

BYGGMÄSTARE

Oscar Wallqvist

BORENSBERG 124
INFORDRA OFFERT!

BORLÄNGE

Verners Konditori

BORLÄNGE

REKOMMENDERAS

**BORÅS OCH SÖDRA
ÄLVSBOGS LÄN**

RÖR- & -SANITET, Kinna

Tel. 104 05 Klaesson & Son Tel. 104 05

Utför nyanläggningar, omläggningar,
reparationer och undersökningar för
vatten, ventilation och sanitet.

Anbud lämnas kostnadsfritt på begäran.

Säljer all modernaste materiel inom
branschen.

MEKANISKA VERKSTADEN AUTO
Olofsholmsg. 16. Tel. 116 05, 124 02, 147 41

**BIL-RESERVDLAR
REPARATIONER
BÄRGNINGAR**

EKSJÖ

JOHN DAVIDSSONS

SKRÄDDERI — Tel. 300 — EKSJÖ

Måttbeställd konfektion å **Kostymer,**
Dräkter och Kappor. Egna tyger få
medtagas.

ESKILSTUNA

ADOLF STÅHLS A.-B.

ESKILSTUNA

STRYKJÄRNSSTÄLLET

“RIGOR“

Strykjärnsstället "RIGOR" n:o
1 gamla mod.

Strykjärnsstället "RIGOR" n:o
2 nya mod.

HANSSON & SVENSSON

Byggnadsfirma

Svengrensg. 4, Eskilstuna. Tel. 21 15

Alla slags ny- och ombyggnadsar-
beten samt reparationer utföras.

INFORDRA KOSTNADSFÖRSLAG.

ESKILSTUNA

Köp den handgjorda borsten

som garanterar största hållfasthet och
längsta slitstyrka. Vid behov av **Special-**
borstar vänd Eder med förtroende till oss...

WENUS & GRANLUND

BORSTBINDERI — ESKILSTUNA
Telefon 353 Infordra offert

MODELLFABRIKEN

G. N. SKÖLD — Kungsgatan 61
Telefon 26 70 — Bostaden 32 70
— ESKILSTUNA —

Tillverkar alla slag av gjutmodeller

A.-B. LUNDIN & LINDBERG

METALLVARUFABRIK

Eskilstuna Telefon 13 64

Husgerädsvaror i koppar och aluminium.
Presentartiklar i tenn.

BETALD ANNONSPLATS

GÄLLIVARE

**Fru Nanna Hedlund-Ohlander
DAMFRISERING**

— Rekommenderas —

Modern apparatur o. modern hårvård.
Tel. 401. GÄLLIVARE.

O. H. LUNDKVISTS

Charkuterifabriks

välsmakande och kvalitativt förnämliga
produkter rekommenderas

GÄLLIVARE Telefon 135

GÄVLE

BUSS-CAFÉET

(FULLSTÄNDIG KAFÉÖRELSE)

Gävle Tel. 65 73

OBS! Även till avhämtning och
utskickning.

ALLA

**BIL- O. MOTORREPARATIONER
SÖDERLUND & LINDSTRÖM**

GÄVLE Tel. 73 20, växel.

GEFLE METALLGJUTERI

Sven G. Dahlqvist

Silviksgatan 2 — Gefle — Telefon 44 99

Utför metallgjutgods i alla rödgodsle-
gningar, i styckevikter upp till 600 kg. —
Lagerbusningar alltid i lager.

BEGÄR OFFERT.

Praktiska Byggnadsaktiebolaget

Hamntorget 1 GÄVLE Telefon 29 68

Utför allt inom branschen.

Infordra offert.

Skydda de friska
genom att effektivt
hjälpa de sjuka!

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

JUNI 1944

Utkommer en
gång i månaden
7:de årgången

Redaktör och ansvarig utgivare:
JOHANNES SANDRÉN

Kocksgatan 15, Stockholm
Telefon 41 39 99 Postgiro 15 44 20

Ägare:
DE LUNGSJUKAS RIKSFÖRBUND

Det nya sjukförsäkringsförslaget

Socialvårdskommittén har nu framlagt förslag till reformering av sjukförsäkringen i vårt land. Kommittén har därvid förutsatt att de erkända sjukkasorna skall ombildas till allmänna sjukkasor, vilka skall bli bärare av den nya försäkringen. Förslaget, som även i övrigt bygger på den erkända sjukkasereformen, kan därför anses innebära att de erkända sjukkasornas verksamhet tvångsvis utsträcks att omfatta hela folket.

I försäkringstekniskt avseende utgörs den föreslagna försäkringen av en sjukvårdsförsäkring och en sjukpenningförsäkring.

Sjukvårdsförsäkringen skall i princip omfatta hela folket. Även stats- och kommunalanställda m. fl., som nu erhåller sjukvård genom sin anställning, skall sålunda erhålla sjukvård genom sjukkassa. Försäkringen är anordnad som familjeförsäkring, varigenom hustrur som icke har eget förvärvsarbete i större omfattning och barn under 16 år genom männens eller föräldrarnas försäkring erhåller sjukvård utan särskild försäkringsavgift.

Sjukvårdsförmånerna utgörs av ersättning för dels kostnaden för läkarvård med 3/4 av läkararvodet, dock högst 3/4 av det belopp som är upptaget i en av regeringen fastställd taxa, dels i viss omfattning resekostnaden vid den sjukes besök hos läkare och dels utgifter för av läkare föreskrivna läkemedel. Sistnämnda ersättning utgår med 3/4 av kostnaden då fråga är om insulin och vissa andra livsviktiga läkemedel och med halva kostnaden beträffande övriga läkemedel som är upptagna i en av regeringen fastställd förteckning. Till läkarvård som skall ersättas räknas även röntgen- och radiumbehandling. Vid vård på sjukhus ersätter sjukkassa vidare hela kostnaden för vård på allmän sal och intagning på sjukhuset samt viss del av kostnaderna för resa från sjukhuset.

Från sjukpenningförsäkringen är undantagna statsanställda m. fl., som uppbär avlöning vid sjukdom. För att åstadkomma gränsdragning mellan sjukförsäkringen och folkpensioneringen har föreslagits att medlemmar som uppbär tilläggs pension icke skall erhålla sjukpenning. Familjeförsäkrade gifta kvinnor erhåller vid sjukdom sjukpenning utan särskild avgift.

Sjukpenningen är avsedd att utgöra ersättning för på grund av sjukdom förlorad arbetsförtjänst och har ställts i relation till medlemmarnas normala arbetsinkomst. Till sjukpenningförsäkrad medlem utgår vid arbetsoförmåga sjukpenning varierande mellan kr. 1:50 och 6 kr. Lägsta sjukpenning utgår vid en årsinkomst av 600 kr. och högsta vid 4,000 kr:s årsinkomst eller mera. I fråga om medlem som uppnått 67 års ålder är dock sjukpenningen i stort sett lägre än eljest och är maximerad till kr. 3:75. Under sjukhusvistelse erhålles i stället för sjukpenning hempenning, vilken utgör hälften av sjukpenningen, dock lägst kr. 1:50. Vid nedsättning av arbetsförmågan och arbetsinkomsten med minst hälften kan halv sjukpenning utges till medlem. På hel sjukpenning och hempenning utgår hustrutillägg om en krona och barntillägg om 50 öre för varje barn under 16 år. Summan av sjukpenning, hustrutillägg och barntillägg må dock icke överstiga 90 procent av den normala dagsförtjänsten. På halv sjukpenning utges halva familjetillägg. Den sjukpenning som skall utgå utan avgift till familjeförsäkrade gifta kvinnor utgör kr. 1:50. Karenstiden för att få sjukpenning har föreslagits bli densamma som nu, eller tre dagar. Vissa bestämmelser utöver 90-procentbegränsningen har föreslagits beträffande medlemmar som vid sjukdom uppbär lön eller naturaförmåner från arbetsgivare eller har annan försäkring, för att hindra överförsäkring.

Sjukhjälpstiden för ersättningen för sjukhusvård och

sjukpenning har föreslagits till två år. Därvid har emellertid den begränsningen gjorts att ersättning för sjukhusvård eller sjukpenning högst må utges för ett år efter det vederbörande uppnått 67 års ålder.

Den föreslagna försäkringen skall finansieras genom sjukkasseavgifter och statsbidrag. Statsbidragen har beräknats till något mer än en tredjedel av försäkringskostnaderna. De har utformats så att de i fråga om familjetilläggen utgår med högre procent än eljest och att större bidrag lämnas till sjukkassorna inom glest befolkade områden än till övriga kassor. Härigenom blir avgiftsnivån ungefär densamma över hela landet. Avgifterna till sjukpenningförsäkringen skall beträffande de lägsta inkomsttagarna nedsättas med hjälp av ett särskilt statsbidrag.

Årskostnaderna för den föreslagna försäkringen beräknas som nämnts bli 220 à 230 milj. kr., varav ungefär 80 milj. kr. skall täckas av statsbidrag och återstoden av försäkringsavgifter. Sjukkasseavgifterna kan, vid motsvarande storlek i fråga om den tillförsäkrade sjukpenningen, genomsnittligt sett antas bli ungefär lika stora som de avgifter vilka nu uttas i de erkända sjukkassorna. I genomsnitt beräknas årsavgiften i lägsta inkomstgruppen med en sjukpenning av 1:50 bli 28:90 och stiger sedan med inkomst och sjukpenning till i medeltal 95:65 i högsta inkomstgruppen, där sjukpenningen är 6 kr. För dem som enbart erhåller sjukvårdsersättning blir årsavgiften i medeltal 14:65. Avgifterna kommer att variera något inom olika sjukkasseområden liksom f. n. Några bidrag skall icke lämnas av arbetsgivarna, men de skall uppbära avgifterna för hos dem anställda. För att avgifterna för sjukvårdsförsäkringen erläggs skall ansvar vila på vederbörande kommun.

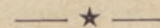
Vid bedömning av statsbidragens storlek är att märka att statsbidragen till de erkända sjukkassorna f. n. uppgår till i runt tal 23 milj. kr. och med de nuvarande statsbidragsgrunderna skulle uppgå till omkring 60 milj. kr., om hela befolkningen vore ansluten till de erkända sjukkassorna. Genom den föreslagna försäkringen beräknas årsutgifterna minska för fattigvård och barnavård med 12 à 15 milj. kr. och för folkpensioneringen med omkring 6 milj. kr.

För de lungsjukas del torde det föreliggande förslaget ha intresse främst då det gäller sjukpenningen. På grund av den långvariga sjukhusvistelse en lungsjuk i allmänhet har att räkna med torde den tid han kommer att åtnjuta sjukpenning i de flesta fall bli relativt kort eftersom sjukhjälpstiden för ersättningen för sjukhusvård och sjukpenning har föreslagits till endast två år. I en artikel i Sv. Läkartidningen har generaldir. Konrad Person i Pensionsstyrelsen påpekat att det vid

långvariga men övergående sjukdomar (t. ex. lungtuberkulos) kan komma att bli en lucka när sjukhjälpstid i sjukkassa tagit slut men sjukdomen eller konvalescensen alltjämt fortgår. Detta — framhåller generaldir. Person — torde emellertid bli ett problem som socialvårdskommittén får ta ställning till.

Detta har i det nu avgivna förslaget icke skett. Kommittén framhåller dock att den, då den går att samordna sjukförsäkringen med övriga socialvårdens grenar, utgår från att någon lucka icke bör förekomma mellan förmånerna på grund av den föreslagna sjukpenningförsäkringen och förmånerna från invalidförsäkringen. Den föreslagna sjukförsäkringen bör enligt kommitténs mening utgöra en tillfredsställande grund för invalidförsäkringen, huru densamma än kan bli utformad.

Vad beträffar förslaget om fri sjukhusvård kan noteras att riksdagen redan i princip uttalat sig för fri anstaltsvård för lungsjuka, och ifråga om ersättning för resekostnader vid den sjukbesök hos läkare föreligger förslag från medicinalstyrelsen om statsanslag till ersättning för kvävgasresor.



Motion i Uppsala stadsfullmäktige om sysselsättning av partiellt arbetsföra. Hr Lundh m. fl. har i motion i Uppsala stadsfullmäktige hemställt om tillsättande av en kommitté med uppgift att verkställa en inventering av sådana arbeten och anställningar, som kunna befinnas lämpliga för de partiellt arbetsföra samt inkomma med förslag till lämpliga åtgärder för att i största möjliga utsträckning bereda denna kategori bättre utbildnings- och utkomstmöjligheter.

Motionärerna erinra om att en statlig kommitté tillsatts för att undersöka vilka åtgärder som kunna vidtagas för att tillgodogöra samhället och det produktiva livet de partiellt arbetsföras arbetskraft. Att samtidigt lokalt göra en liknande utredning borde dels föra frågan närmare dess lösning, dels ge kommunen möjligheter till egna, för dem lämpliga initiativ. Säkerligen kunna betydelsefulla åtgärder vidtagas i kommunal regi för att tillförsäkra åtminstone vissa grupper av partiellt arbetsföra bättre utbildning och utkomstmöjligheter.

I den föreslagna utredningen böra både arbetsgivare och arbetare, läkare och de partiellt arbetsföras egna organisationer få tillfälle att medverka, framhålls i motionen.

Rättelse. I referatet från socialvårdskonferensen i Sundsvall hade ett beklagligt tryckfel insmugit sig. Å sid. 10 översta raden står "synes mig vara att söka bereda möjlighet för smittofarliga tuberkulospatienter" etc. — skall vara icke smittofarliga.

Förbundets tionde socialvårdskonferens har hållits i Karlskrona

Föredrag av dr. Levin, riksdagsman Jonsson i Alsen och ombudsman Frithiof

Konvalescentföreningen för tbc-lungsjuka i Blekinge län hade söndagen den 23 april anordnat en socialvårdskonferens på hotell Savoy i Karlskrona. Till konferensen hade inbjudits länets riksdagsmän, landstingets ledamöter, tjänsteläkare, dispensärsköterskor, fattigvårdsstyrelsernas ordförande, arbetsgivare, arbetarnas fackliga organisationer, tidningspressen m. fl.

Konferensen var den tionde i ordningen av de av Förbundets lokalavdelningar anordnade länskonferenserna.

Som inledare och ordförande fungerade ordföranden i direktionen för Blekinge läns sanatorium, landstingsman N. Malmström, Kallinge.

I sitt hälsningsanförande framhöll han att de frågor som i dag skulle behandlas gällde huvudsakligen de lungsjukas eftervård samt att väcka intresse hos länets socialvårdsmän för att få deras stöd vid frågornas avgörande. Talaren hoppades att konferensen måtte påskynda frågans lösning och att den sätter spår efter sig till nytta för de lungsjuka.

Förste talare var överläkaren vid Blekinge läns sanatorium, dr N. Levin. Dr Levin hade som ämne valt tuberkulosen och dess bekämpande i Blekinge.

Kostpropaganda i Blekinge till hösten.

Efter att ha konstaterat den höga tuberkulosdödligheten i länet — Blekinge står som fjärde län efter de översta norrlandsläna och Gotland — redogjorde dr Levin för den omfattande offensiv mot tuberkulosen, som f. n. pågår i Blekinge och som bl. a. använder följande medel till sjukdomens bekämpande: dispensärarbetet, som emellertid vad den västra länsdelen beträffar redan vid nästa årsskifte, något som doktorn beklagade, kommer att inskränkas, skolbarnsundersökningar med tuberkulin, varvid av cirka 14,000 undersökta blekingebarn om året hittills omkring 30 årligen befunnits vara behäftade med tuberkulos, lärarundersökningarna, som haft nästan 100-procentig anslutning — f. n. är det endast 26 lärare i Blekinge, som ej kommit till den kostnadsfria undersökningen, men naturligtvis borde anslutningen här vara 100-procentig, framhöll dr Levin — skyddssympningen enligt Calmettes metod, som redan tillämpats till 80 procent i avgångsklasserna, samt skärmbildsfotograferingen, som innebär en så förträfflig och billig sållningsmetod, när det gäller att undersöka stora grupper av människor. Skärmbildsfotograferingen i Blekinge har bl. a. givit till resultat, att en halv procent av de undersökta industriarbetarna befunnits lida av tuberkulos, en procentcifra, som dock inte är högre än i landet för övrigt. Tiden är mogen för skärmbildsundersökning av hela svenska folket, fastslag dr Levin.



Dr. NILS LEVIN

Arbetshem för eftervården påtänkt i Blekinge.

Här i Blekinge är behovet inte minst, eftersom det är tydligt att här föreligger en nedsatt naturlig resistens mot smitta, kanske beroende på bl. a. dåliga kostvanor och dåliga bostäder. En kostpropaganda i Bohuslän har gett till resultat en sjunkande tuberkulosdödlighet. Som ett andra försökslän har Svenska Nationalföreningen mot tuberkulos nu utsett Blekinge. En stort upplagd kostpropaganda kommer att igångsättas till hösten, varvid en kostpropagandist skall resa runt till länets alla skolor. Och när man sen eventuellt funnit ut, att brister i kosthållet existerar, ja då ska vi sätta igång med positiva åtgärder, arrangera skolfrukostar och annat, som kan skydda den uppväxande ungdomen, framhöll talaren.

Till sist redogjorde dr Levin för vad som redan i Blekinge gjorts eller diskuterats beträffande de lungsjukas eftervård. En form av arbetshem har varit påtänkt med ev. en träindustri, där deltidsarbete kunde beredas de utskrivna, men man har ännu ej funnit lämplig lokal. Inrättandet av en kuratorstjänst i Blekinge fann dr Levin även mycket önskvärd.

Riksdagsman Jonsson: Utmät ej de lungsjukas klädanslag och fickpengar för njuggt!

En omfattande yrkesutbildning utgör förutsättning för att de lungsjuka efter tillfrisknandet ska kunna sugas upp i förvärvslivet på ett naturligt sätt, ansåg riksdagsman Jonsson i Alsen, som var nästa talare.

De lungsjukas eftervårdsproblem och vad som motionerats i denna sak i riksdagen var ämnet för hans föredrag och härvid konstaterades åter vad som redan inledningsvis sagts på konferensen, nämligen att kommunerna knappast kunna vidta några nya åtgärder innan socialvårdskommittén avgivit sitt utlåtande och riksdagen fattat ståndpunkt till frågan om de partiellt arbetslösa problem. Frågan har dock mycket att vinna på att diskuteras och riksdagsman Jonsson för sin del hade många tankvärda uppslag att komma med. Tänk på, sade han bl. a., med adress till fattigvårdsstyrelserna, att inte göra det

svårare för de sjuka genom att alltför njuget bevilja klädanslagen, när den sjuke skall intagas på sanatoriet. Ge dem vidare ett litet månatligt belopp i fickpengar, som de själva får bruka som de vill. Propagera för bacillskräckens upphörande, när det gäller människor, som kan visa läkarintyg på att de tillfrisknat och sålunda inte kan vara smittoförande. Låt en sjuk, som undergår kvävgasbehandling, få denna behandling kostnadsfritt, om han själv är i små omständigheter. Sätt inte, som faktiskt hänt i Sverige, unga människor, som utskrivits från sanatorium, på ålderdomshemmet för eftervården — att de psykiska krafterna, som vid denna som alla andra sjukdomar måste mobiliseras för tillfrisknandet, inte kan stimuleras här är ju självklart. Men framför allt efterlyste riksdagsman Jonsson yrkesutbildning för de lungsjuka, varigenom de kunna omskolas till annan, lämplig verksamhet och därigenom kanske inom sitt yrke bli fullt arbetsföra medlemmar. Slutligen instämde talaren i kravet på kuratorer och ansåg, att de borde placeras på länsarbetsnämnderna.

Dr Levin meddelade efter riksdagsman Jonssons anförande, att klädförfrågan vid intagningen här i Blekinge ordnas genom sanatoriet och resp. fattigvårdsstyrelser och att även de flesta fattigvårdsstyrelserna medge ett månatligt fickpenningbidrag till sina lungsjuka. Gasbehandlingen bekostas här antingen av patienterna eller av kommunerna.

De lungsjuka får inte isoleras från omvärlden.

Ombudsman E. Frithiof i De lungsjukas riksförbund berättade därefter om De lungsjukas organisationer, som funnit sitt främsta uttryck i De lungsjukas riksförbund med dess omkring 22,000 medlemmar.

Förbundet har tagit avstånd från tiggeriet för de tbc-sjuka — "man löser inte de lungsjukas problem med tiggeri" — och vinner sitt rörelsekapital genom tidningen Status. Enligt hr Frithiofs mening vore ett yrkessanatorium, där ungdomen togs om hand redan under sjukdomstiden, en utväg för omskolningen. Men då måste själva examen avläggas vid en statlig eller kommunal yrkesskola — bland skolornas andra elever. Över huvud taget framhöll hr Frithiof betydelsen av att de lungsjuka behandlas som "vanliga människor" och inte av obetänksamhet eller ovilja till förståelse hos omgivningen döms till isolering och den andliga misär, som i dessa fall så lätt följer på den ekonomiska. Och vad som gagnar de lungsjuka i deras strävan efter att åter bli fullgoda medborgare i samhället, det gagnar också samhället, slutade han.

Nu har den partiella arbetskraften tillfälle visa sin användbarhet.

I den efterföljande diskussionen framförde stationsförmän Hjalmar Karlsson, Karlskrona, bl. a. förslaget om att hjälpåtgärderna för de lungsjuka borde centraliseras till en instans, så att de sluppe som nu göra framställningar både här och där för att få bistånd. Hr Malmström erinrade om att sanatoriedirektionen i Fur sänt ut ett cirkulär till länets fattigvårdsstyrelser om att anställning som biträden vid sanatoriet funnos för f. d. patienter. Bland övriga talare märktes bl. a. dr Anders Prag, Karlskrona, kyrkovården John Petersén i Hjortsberga samt syssloman Erik Kindell i Karlshamn, vilken sistnämnde som ett exempel på enskilda kommuners eftervård bl. a. berättade om hur man i Karlshamn i ett fall hyrt ett litet lantställe till en f. d. lungsjuk man och hans familj, där han kan ha möjlighet hämta krafter.

Goda utsikter för kvävgaspatienter att återinpassas i arbete

Pensionen bör ej indragas förrän arbetsförmågan är någorlunda säkerställd

Utsikterna för en kvävgasbehandlad sanatoriepatient att återkomma i arbete och bli självförsörjande kunna vara ganska stora, framhåller överläkaren vid Västeråsens sanatorium, dr. Erik Törnell i en artikel i Social-Medicinsk Tidskrift, varvid han bygger på ett ingående behandlat statistiskt material.

Förutsättningen är emellertid dels tillgång till lämpligt arbete, dels en betryggande eftervård, tillfogar dr. Törnell. Eftervården är till stor del en ekonomisk angelägenhet. Pensionens betydelse för eftervården kan därför knappast överskattas. Det vore beklagligt om en missriktad sparsamhet skulle medföra alltför skärpta bestämmelser för beviljande av pension. Arbetsförmågan och behovet av pension kunna icke bedömas schematiskt efter subjektiva symptom eller sänkingsreaktion, ej ens alltid efter bacillfynd och sjukdomens utbredning. Avgörande är läkarens kännedom om patienten, under hänsynstagande till ålder, konstitution, familjeförhållanden, yrke samt utsikterna för operativa ingrepp. Man skulle tvärtom önska att bestämmelserna angående pension till en viss grad uppmjukades.

Dr. Törnell uppställer på grundval av sina erfarenheter några önskemål. Det första går ut på att pension borde beviljas vid varje tuberkulöst sjukdomstillstånd, som varar över två år. Efter denna tid upphör ju understöd från sjukförsäkring. Det är en onödigt och besvärande omgång att anlita fattigvård under det tredje året för att först därefter erhålla pension. Å andra sidan måste man förutsätta en obligatorisk efterprovning om pension beviljas i eftervårdande syfte vid långvariga sjukdomstillstånd.

Pensionen bör vidare ej indragas förrän arbetsförmågan är någorlunda säkerställd. I annat fall kan man befara att patienten ej vågar börja arbeta och riskera den säkra inkomsten för den osäkra. Riksförsäkringens gradvisa indragning av ersättningen har många fördelar.

Man skulle även önska, tillägger dr. Törnell, att pensionen är personlig och mindre beroende än den är för närvarande av makens inkomster. Hemmets standard sjunker ju alltid om den ena familjemedlemmen är långvarigt sjuk. Tuberkulosfrekvensen däremot är omvänt proportionell mot levnadsstandarden.

Vid bedömandet av riskerna för missbruk av pension kan man utgå från att ingen normal människa föredrager en pensionerad sysslolöshet framför självförsörjande arbete. Risken för att en person trots inkomstbringande arbete uppbär pension kan elimineras medelst obligatorisk efterprovning. Denna efterprovning, som lämpligen kunde utföras vid centraldispensärerna och vid sanatorierna, skulle även medföra den fördelen att en del kroniska tuberkulosfall icke kunde helt undandraga sig dispensärens eller sanatorieläkarens kontroll.

från FÖRBUNDSARBETET

HALLANDS LÄNS FÖRENING FÖR TBC-KONVALESCENTER

höll söndagen den 23 april gemensamt möte med sanatoriets understödsförening under ordförandeskap av ombudsman Holger Noord, Falkenberg. Ombudsmannen för de båda föreningarna, Torsten Pettersson, Lia, höll ett kort inledningsanförande vari han bl. a. berörde den stora betydelse konvalescentföreningen har för sina medlemmar.

För att förbättra ekonomin för denna föreslog han att liksom i Göteborg söka få till stånd ett lotteri. Vidare berörde tal. betydelsen av sektioner vilka gör att arbetet inom föreningen blir smidigare. I södra Halland och Varberg med omnejd hade redan sektionerna börjat arbeta och vid särskilt möte förut på dagen hade Mellersta Hallands sektion bildats som omfattar Falkenberg samt Arstads och Faurås härader. Vidare framhöll han betydelsen för medlemmarna att de hade en ombudsman att vända sig till då de behövde råd och upplysningar i sociala frågor. En hel del problem finns att lösa och förslag kommer att utarbetas för att framställas till myndigheterna. Han slutade med en uppmaning att ansluta sig mangrant till föreningen.

Härefter föredrog dr Steffen en historik över Fagereds patienters understödsförening. Det var f. överläkaren dr Bertilsson som fick idén att bilda en understödsförening. Syftet skulle vara att genom insamling, bazarer o. d. få in medel och med dessa hjälpa medellösa patienter. Vid möte någon dag i juli 1915 bildades också Fagereds patienters understödsförening. Dr Steffen framdrog sedan flera roliga poänger i FPU:s historia. Han påvisade också vilken framgång föreningen vunnit så att numera ganska bra understöd kan lämnas patienterna, inte bara vid avresan utan även under själva sanatorievistelsen. Till sist önskade dr Steffen att även den nya konvalescentföreningen måtte vinna framgång i sina strävanden till medlemmarnas fromma. Den hjärtliga applåd som följde vittnade om att föredraget var mycket uppskattat av åhörarna.

En pristävlan var utlyst om vem som kunde komma fram med det bästa förslaget till arbetsmöjligheter m. m. för patienterna. En del förslag hade inkommit och de tre första pristagarna fick mottaga sina pris på resp. 15, 10 och 5 kr. Här efter följde ett föredrag av köpman Lennart Åberg.

Talaren redogjorde för konvalescentföreningens syfte varvid han berörde eftervårdsfrågan och de sjukas rättmätiga krav på att få sina förhållanden ordnade på ett drägligt sätt. Det är en tvingande nödvändighet med effektiv eftervård. Vi har förstklassiga sjukhus, men när patienten lämnat dessa står han ofta utan förvärvsmöjligheter. De yngre behöver utbildning, de äldsta i många fall omskolning. Tal. rekommenderade föreläsningar samt upplysningsverksamhet i pressen för att allmänheten skulle få kännedom om de problem som konvalescenterna har att brottas med och för att försöka få bukt med

smittorädslan. Han berörde nyttan av studieverksamhet och rekommenderade studiecirklar i samband med folkhögskolan. Kuratorsfrågan berördes och tal. framhöll behovet av speciella kuratorer vid länsanatorierna.

Det sakkunniga och väl framförda föredraget belönades med livliga applåder. Ordf. hr Noord tackade de medverkande och uttalade en förhoppning att konvalescenter och patienter i god samverkan skulle få framgång i sina strävanden.

ESKILSTUNAFÖRENINGEN BEGAR 1,000 KR. HOS STADSFULLMÄKTIGE

I en skrivelse till Eskilstuna stadsfullmäktige väddar föreningen Eskilstuna lungkonvalescenter, Elkå, om ett anslag på 1,000 kr. för innevarande år till understöds- och stipendieverksamhet samt hjälp med lokal på ungefär samma sätt som till Reso, men här skulle det gälla en mötes- och studiecirkellokal. Framställningen har upptagits av hr Bernhard Hellström som egen motion.

I skrivelsen framhålles att föreningen under 1943 i understöd och stipendier kunde utdela 685 kr., vilket blev av stor betydelse för många f. d. sjuka ur försörjnings- och studiesynpunkt. Det är främst yngre konvalescenter som erhålla hjälp till yrkesutbildning, omskolning eller fortbildning i tidigare yrke. Det är tack vare bidrag från enskilda i form av stödjande medlemskap samt från organisationer i staden som föreningen kunnat bedriva denna stödjande verksamhet.

KONVALESCENTFÖRENINGEN FÖR LUNGSJUKA I KARLSKOGA M. O.

höll möte söndagen den 14 maj. Till ombud vid förbundskon-gressen valdes Bertil Krona, ersättare blev Rune Öhman.

Föreningen beslöt att göra en framställning till fattigvårdsstyrelserna i Karlskoga och Degerfors om att sanatoriepatienter, för vilka kommunerna betala vården, måtte erhålla ett mindre belopp som fickpengar varje månad.

Sommarverksamheten diskuterades livligt. Under diskussionen framkom flera värdefulla förslag för det fortsatta arbetet.

ÅNGERMANLANDS LUNGSJUKAS KONVALESCENTFÖRENING

har haft årsmöte, varvid styrelse- och revisionsberättelserna föredrogs och ansvarsfrihet beviljades styrelsen.

Till ledamöter i styrelsen valdes Y. Mattsson (ordf.), G. Andersson, Folke Åsell, I. Norberg, G. Hansson, R. Eriksson och E. Norberg med K. E. Forslund och J. Burholm som suppleanter. Till revisorer valdes L. Nyström och G. Bylund med E. Asplund och K. Olofsson som suppleanter.

Att representera föreningen vid förbundsmötet valdes F. Åsell med Y. Mattsson som ersättare.

På förslag av Robert Eriksson beslutade mötet ge styrelsen i uppdrag att undersöka möjligheterna för bildande av lokal-föreningar i Kramfors och Örnsköldsvik.

SANDVIKENS KONVALESCENTFÖRENING

har haft årsmöte under ledning av Ivar Persson, som erinrade om vår avlidne ordf. Karl Andersson och det uppoffrande arbete han nedlagt för föreningen.

Styrelse och revisionsberättelserna godkändes och ansvarsfrihet beviljades den avgående styrelsen. Följande utdrag ur årsberättelsen kan göras: Föreningen har under året haft julinsamlingen i samarbete med Fredrikskullens patientförening. En stu-

diecirkel i föreningskunskap har anordnats. I föreningens arbetslokal har diverse slöjdarbeten utförts. En del virke till detta har donerats av Sandvikens Jernverk. Anslag har erhållits av staden till en sykurs för de kvinnliga medlemmarna under ledning av fröken Anna Nilsson.

Till styrelse valdes: Ivar Persson, ordf., Valborg Hemlin, sekr., Ruben Ericsson, kassör, samt Maurits Flygare, Olle Hedström och Helge Eriksson. Eric Berglund utsågs till socialkurator inom föreningen. Till revisorer valdes Jarl Sjödin och John Mellgren med F. C. O:s representant Gottfrid Zackrisson som suppleant.

Till föreningen har under året inkommit en del gåvor och donationer för vilka vi framföra ett varmt tack.

CENTRALORGANISATION FÖR LUNGSJUKA I VÄSTERBOTTENS LÄN

Vid sammanträde å Hällnäs sanatorium med representanter för patientföreningen å Hällnäs samt konvalescentföreningarna i Umeå, Skellefteå och Lycksele har bildats en centralorganisation för lungsjuka i Västerbottens län. Till ordf. i den nya centralorganisationen valdes Hilding Hedman, Hällnäs, och till sekreterare Alexander Andersson, Hällnäs. Övriga styrelseledamöter blevo Ragnar Svedberg, Skellefteå, Arne Johansson, Lycksele, och Harald Holm, Holmsund.

Centralorganisationen beslöt att göra en framställning till landstinget att kuratorsbefattningen vid Hällnäs sanatorium skall vara en fristående tjänst och ej som nu sammankopplas med tjänsten som biträdande husmor.

NY STYRELSE I LULEÅ

Vid konstituerande sammanträde med den nya styrelsen i Luleå valdes till ordf. Göte Landström efter Bertil Backman, s om f. n. ligger i Sandträsk. Till kassör utsågs Bertil Backman med Ellen Larsson som ersättare. I VU invaldes Landström, Backman och Widar Östling. Till ombud vid distriktskonferensen i Piteå utsågs Irene Nilsson, Luleå. Korresponderande är Göte Landström.

Ord. möte hålles den 8 juni.

UMEÅ KONVALESCENTFÖRENING LÖVSTA

har haft sitt årsmöte på ordenshuset i Umeå. Förhandlingarna leddes av herr Harald Holm, Holmsund.

Föreningens första verksamhetsår hade präglats av inre organisationsarbete och medlemsantalet, som vid starten utgjorde 25 medlemmar, var vid årsskiftet uppe i ett 80-tal medlemmar. Man hade också under året anordnat den bekanta konferensen i Umeå, där de lungsjukas eftervårdsproblem behandlats. Försäljningen av tidningen "Status" hade även gått bra och man noterade med tacksamhet allmänhetens välvilliga inställning till denna sak.

Till styrelse valdes H. Holm, Holmsund, ordf., Albin Eriksson, Umeå, kassör, samt Arvid Lundmark, Bygdeå, Ingrid Åström, Umeå, Martin Holmlund, Umeå, och Asta Olsson, Holmsund. Ersättare blevo Sven Carlbom, Nils Häggström, Fridolf Jonsson, Umeå, Kerstin Ruthström, Holmsund, Ella Jonsson, Sigvard Johansson och Karl Abrahamsson, Umeå. Till

revisorer valdes Sven Nylén och Bror Sandgren, Umeå, med Margit Sandström, Umeå, som ersättare. Utomstående revisor är E. Fernholm, Umeå.

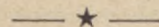
Att representera vid de lungsjukas kongress i Stockholm under juli månad valdes Harald Holm med Nils Häggström som ersättare.

Föreningen beslöt att under sommaren anordna en tombola.

KONVALESCENTFÖRENING BILDAD I ÄLVSBYN

En konvalescentförening för lungsjuka har nu bildats i Älvsbyn. En interimstyrelse tillsattes och fick följande sammansättning: ordförande Karl Karlsson, sekreterare fröken Lisa Larsson och kassör Sverker Lövgren.

Som första åtgärd kommer styrelsen att genom skrivelse vända sig till alla konvalescenter inom socknen för att få dessa som medlemmar. Föreningen kommer även att söka inträde i Norrbottens läns konvalescentföreningars centralorganisation. Årsavgiften i föreningen är kr. 1:50 och föreningens uppgift är som bekant att genom råd och upplysningar och även i mån av tillgång ekonomiskt hjälpa dem som kommer ut från sjukhusen efter att ha vårdats för lungfel.



Landets affärsanställda skärmbildsfotograferas? Vid Västerås köpmannaförenings årsmöte har beslutats att låta affärsinnehavarna och deras anställda i staden genomgå skärmbildsundersökning.

Enligt vad dir. Gust. Borgström i Sveriges köpmannaförbund meddelat kommer detta förbunds styrelse att snarast möjligt låta undersöka möjligheterna till skärmbildsundersökning av affärsfolket även på andra håll samt att på allt sätt animera de lokala köpmannorganisationerna att följa Västeråsaföreningens beaktansvärda exempel.

Skärmbildsundersökningar i Eskilstuna gävo gott resultat. Skärmbildsundersökningar ha utförts vid ett par av de största industrierna i Eskilstuna, Bolinder-Munktells och C. O. Öberg & Co., varvid 2,400 män och kvinnor deltagit.

Materialet är nu bearbetat, och enligt vad dr O. Sandström — det var under hans ledning som 57,000 gotlänningar på samma sätt undersöktes i somras — meddelar har resultatet visat sig anmärkningsvärt gott. En jämförelse med liknande siffror från industrier t. ex. i Stockholm och Västernorrland utfaller obetingat till fövör för Eskilstuna.

Antalet rent negativa fall, där röntgenfotografering icke kunde påvisa några tuberkulösa förändringar, uppgick vid Bolinder-Munktells till 1,634 av 1,908 undersökta, eller 85,6 proc.

Vid Öbergs var motsvarande procenttal 86,5. Vid Bolinder-Munktells förekommo tre vårdfall, av vilka två förut voro kända, vilket motsvarar 0,16 proc. Observationsfallens antal var 21 eller 1,1 proc. och antalet "läkta fall" 231, eller 12 proc. Procenttalen vid Öbergs voro ungefär lika. Vid de båda industrierna kompletterades skärmbildsfotograferingen med tuberkulinprov, och dessa avslöjade att 80 proc. reagerade positivt, vilket tydde på att de haft tuberkulos i någon form.

Förteckningen över Konvalescentföreningar, anslutna till De Lungsjukas Riksförbund, återfinnes å sid. 30.

Frågan om avgiftsfri sanatorievård för lungsjuka skall utredas

Medicinalstyrelsen föreslår fria kvävgasresor för medellösa

Riksdagens båda kamrar ha bifallit en motion av hr Åkerström m. fl., vari hemställt att riksdagen måtte i skrivelse til k. m:t anhålla om utredning av frågan om avgiftsfri anstaltsvård för lungtuberkulösa.

Statsutskottet hade avstyrkt motionen. Mot utskottets förslag hade emellertid sex utskottsledamöter reserverat sig — däribland motionären — och hemställt om bifall till motionen.

Vid frågans behandling i andra kammaren framhöll hr Åkerström bl. a.:

Denna motion bygger på en av Nationalföreningen mot tuberkulos år 1939 verkställd utredning, där man från föreningens sida har kommit till den slutsatsen, att lungtuberkulosen bör kunna jämföras med epidemisk sjukdom, och eftersom vården av epidemiskt sjuka är avgiftsfri, bör vården av de lungtuberkulösa också vara det. Detta är vårt huvudsakliga. Därtill kommer, att enligt de uppgifter man fått fram för år 1935 medelvärdtiden för epidemiskt sjuka var cirka 32 dagar, medan medelvärdtiden för de lungsjuka var 170 dagar. Detta gör ju också, att de skäl, som tala för att vården av de lungtuberkulösa bör vara avgiftsfri, bli mycket starka.

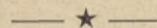
Nu har utskottsmajoriteten sagt, att oaktat vårdavgiften icke är högre än 1 krona 50 öre per dag, denna fråga nog förtjänar att övervägas, och man erkänner i motiveringen, att den omständigheten att vårdtiden är så lång och det förhållandet att lungsjukdom kan jämföras med de epidemiska sjukdomarna betyda en hel del. Men man slutar med att säga, att i anledning av ett förslag som ligger hos Kungl. Maj:t, avlämnat av Nationalföreningen mot tuberkulos, anser man sig icke under nuvarande förhållanden kunna tillstyrka en skrivelse till Kungl. Maj:t. Vi motionärer ha ju varit medvetna om att en sådan utredning, verkställd av Nationalföreningen mot tuberkulos, förelåg. Vi ha ju för övrigt åberopat den motivering som där finnes. Men vi visste också, att vi icke hade så stora utsikter att kunna räkna med ett initiativ från Kungl. Maj:ts sida, förrän riksdagen gjort en framställning. Vi ansågo nämligen, att en framställning från en förening icke var på samma sätt förpliktande som en av riksdagen begärd och av Kungl. Maj:t verkställd utredning. Det förefaller emellertid, som om utskottet satte likhetstecken dem emellan.

Staten skall betala 2/3 av kostnaderna för kvävgasbehandlingen.

Sedan riksdagen föregående år i anledning av riksdagsman Jonssons i Alsen motion hemställt om en förutsättningslös utredning, huruvida och i vad mån lungsjuka, som utskrivits från sanatorium, må erhålla rätt till ersättning för kostnader för kvävgasbehandling och i samband därmed uppkomna resekostnader, har k. m:t uppdragit åt Medicinalstyrelsen att verkställa denna utredning. Medicinalstyrelsen har nu framlagt förslag i ärendet, och detta går ut på att staten skall betala patienternas

resor till och från närmast belägna dispensär samt dessutom två tredjedelar av själva behandlingskostnaden. För den återstående tredjedelen av kostnaden blir vederbörande huvudman, landsting eller kommun, ansvarig. Totalkostnaden för statsverket beräknas bli 450,000 kr. pr år. I fall proposition avlåtes till nästa års riksdag, anses de nya bestämmelserna böra träda i kraft 1 juli 1945.

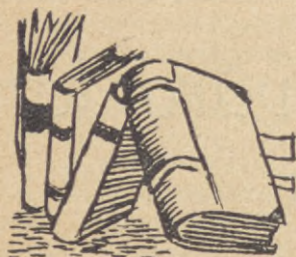
Det synes Medicinalstyrelsen vara i hög grad befogat, att staten träder hjälpsamt emellan, då det gäller denna behandlingsform, vilken är av mycket stor betydelse såväl för den sjuke själv som för samhället i dess helhet. Under senaste årtiondet ha indikationerna för dylik behandling vidgats, vilket medfört att ungefär 50 procent av på sanatorierna intagna patienter få gas, och denna behandling måste i regel fortsätta länge, i medeltal tre år efter utskrivningen. Antalet obemidlade och mindre bemedlade patienter, vilka underkastats sådan behandling, uppskattas till 4,500 om året.



Tbc-fallen i Skaraborgs län minska år från år. Överläkaren vid St. Ekebergs sanatorium, dr. Jean Manfred har under hösten och vintern i Skaraborgs län hållit ett flertal föredrag över ämnet "Kampen mot tuberkulosen — ett socialt problem". Den 24 mars höll dr. Manfred detta föredrag i Skövde, inför till sista plats fullsatt lokal.

Publiken hälsades välkommen av ledamoten av styrelsen för De Lungsjukas Riksförbund och ordf. i Skaraborgs läns konvalescentförening Lennart Åberg, som i sitt hälsningsanförande berörde bl. a. den verksamhet, som den årgamla Skaraborgs läns konvalescentförening bedriver och de föredrag med uppgift att giva allmänheten mera klara fakta om den lömska sjukdomen, som på senare tid anordnats.

Dr. Manfred omtalade i sitt föredrag bl. a. att från och med år 1749 finnes tbc-statistik här i landet. År 1820 dog t. ex. 9,7 på 1.000 invånare i Stockholm. Sjukdomen har sin största utbredning i Mellansverige, trakterna kring Stockholm, Landskrona och Göteborg, men under de sista 20 åren har sjukdomen dock fått en mycket gynnsam utveckling inom landet. År 1911 avled i vårt län 329 människor i tbc, varefter siffrorna undan för undan sjönk, så att 1938 endast 143 dödsfall inträffade. Det har även visat sig, att ända fram till år 1938 dödligheten var större i städerna än på landsbygden, ett förhållande, som från nämnda årtal dock har blivit ombytt. I Skaraborgs län fanns vid senaste årsskifte 1.025 fall av lungtbc och c:a 1.000 fall av annan tbc.



Litteratur



NYA BÖCKER

ERIK AXEL KARLFFELDT'S DIKTER. (Serien "Den svenska lyriken".) Wahlström & Widstrand. Albert Bonniers förlag i distribution. Pris 12 kr. I en volym omfattande 425 sidor har man här Karlffeldts samlade lyriska produktion från Vildmarks- och kärleksvisorna (1895) till dikten "Psaltare och lyra", som lästes upp vid ett akademisammanträde 20 december 1929. Karlffeldts ställning som oomstridd klassiker blev tidigt stadfast. Redan efter utgivandet av Fridolins visor och Fridolins lustgård var den klar. Frågan är emellertid om det är denna tidigare del av hans diktning, som längst kommer att bära hans berömmelse. I Fridolins lustgård med dess annex Dalmålningarna finns en dikt av oerhört stort format — "Yttersta domen". Men det är tydligt att de obestriddligt stora lyriska poem som han är upphovsman till i allmänhet står att finna i hans senare diktning. För min del räknar jag till Karlffeldts största dikter "Häxorna" (ur Flora och Pomona), vidare "Sjukdom", "Fattigmansverser" och "En pesthymn" (ur Flora och Bellona) och ur Hösthorn "Sub luna", "Gamle drängen", "Höstpsalm" och "Vinterorgel". Det provinsiella, det pittoreska och allmogegranna är borta i sådana dikter som i stället har en storslagen allmängiltighet. Karlffeldt var en fulländare av en svensk lyrisk tradition; han pekade inte framåt. Han fulländade de rytmiska uttrycksmedlen — det är omöjligt att i metrisk vers driva det längre än han gjorde. Hans epigoner blev många, men få av dem åstadkom något av betydelse. Den efterföljande lyriken måste så småningom med nödvändighet slå in på andra vägar — och det var här en man som Pär Lagerkvist fick sin stora betydelse som djärv revoltör mot den karlffeldtska linjen.

RALPH BATES: PARADISFÄLTEN. Översättning av Thorsten Jonsson och Göran Salander. Albert Bonniers förlag. Pris 11:50. Ralph Bates är en engelsk författare, som är specialist på latinsk och latinamerikansk mentalitet. Mången minns hans roman "Olivgårdarna" som en av de skickligaste dissektionerna av spansk folkpsyke. "Paradisfälten" är en roman från det moderna Mexiko, det pyrande folkhatets och de ständiga revolutionsungarnas land. I den lilla staden San Lorenzo utbryter revolt mot de tre män som länge förtryckt stadens befolkning, utkrävt orätmätig skatt, kastat i fängelse oskyldiga o. s. v. En

försäljare av fyrverkeripjäser, Felipe, leder upploppet mot domaren Acosta och godsägaren Rosas. De förslavade bönderna griper till vapen och i en orgie av eld och blod möter förtryckarna sitt öde. Med levande dramatisk kraft är dessa scener återgivna. Skildringen av böndernas skördefest är ett annat glansfullt kapitel, och porträttet av flickan Candelaria glömer man inte. Bates är en mästare i att återge de folkliga lidelsernas uttryck. Den som vill veta något om klassmotsättningar och politiska förhållanden i det nutida Mexiko kan rekommenderas denna roman, som förenar grundlig insikt med en levande stil och konstnärlig konkretion.

STIG AHLGREN: OBEHAGLIGA STYCKEN. Tidens förlag. Pris 6:75. Denna volym innehåller, som författaren påpekar i ett förord, dagsjournalistik — och inte essäistik. Stig Ahlgren vet att vara obehaglig mot det som han anser vara dekadansfenomen och humbug. Dit räknar han bl. a. Bööks senare, av de världspolitiska händelserna inspirerade skriftställarskap. Man kan läsa tidningsuppsatsen "Fyra hekto Böök" och ha hjärtligt roligt åt en så lysande avrättning. Det gäller Bööks pamflett "Det eviga Ryssland", vari förf. med utgångspunkt i den ryske berättaren Leskovs noveller söker ge en karaktäristik av den ryska — för all del "eviga" — folksjälen. Stig Ahlgrens kommentar är inte bara kvick — den är fullkomligt riktig, den slår huvudet på spiken: "Att identifiera det nya Ryssland med onkel Ilja i Leskovs novell Djävulsutdrivningen är lika storslaget som att förklara den nazistiska nyordningsmentaliteten med en hänvisning till Onkel Bräsigs trevna lunkentusfigur i Fritz Reuters Livet på landet, för att nu hålla oss till onklarna. Annars har nog onkel Lenin och onkel Hitler också betytt en del, men det är kanske ett olitterärt påpekande." Gadd och träffsäkerhet kännetecknar också sådana undersökningar som "Guds lilla guldfisk" (om Harry Blombergs oxfordism) och "Sakrament i spårvagn" (om Sten Selanders sociala känsla). En nyttig undersökning av ett politiskt förflutet presterar Ahlgren i uppsatsen "Herr Pihls förflutna", medan i "Käseriet som opinionsbildare" herrarna Kar de Mumma och Finn får sina fiskar varma. Stig Ahlgren kan någon gång skjuta över målet, och han kan någon gång för nöjet att göra en saftig formulering bli elak i onödan. Men som helhet bär denna volym vittne om en uppenbar strävan efter rättvisa; den vittnar dessutom om intelligens och vakenhet.

Johannes Edfelt.

LINDHOLMS KLICHÉFABRIK A/B

Gamla Brogatan 19 — STOCKHOLM — Tel. 20 54 20

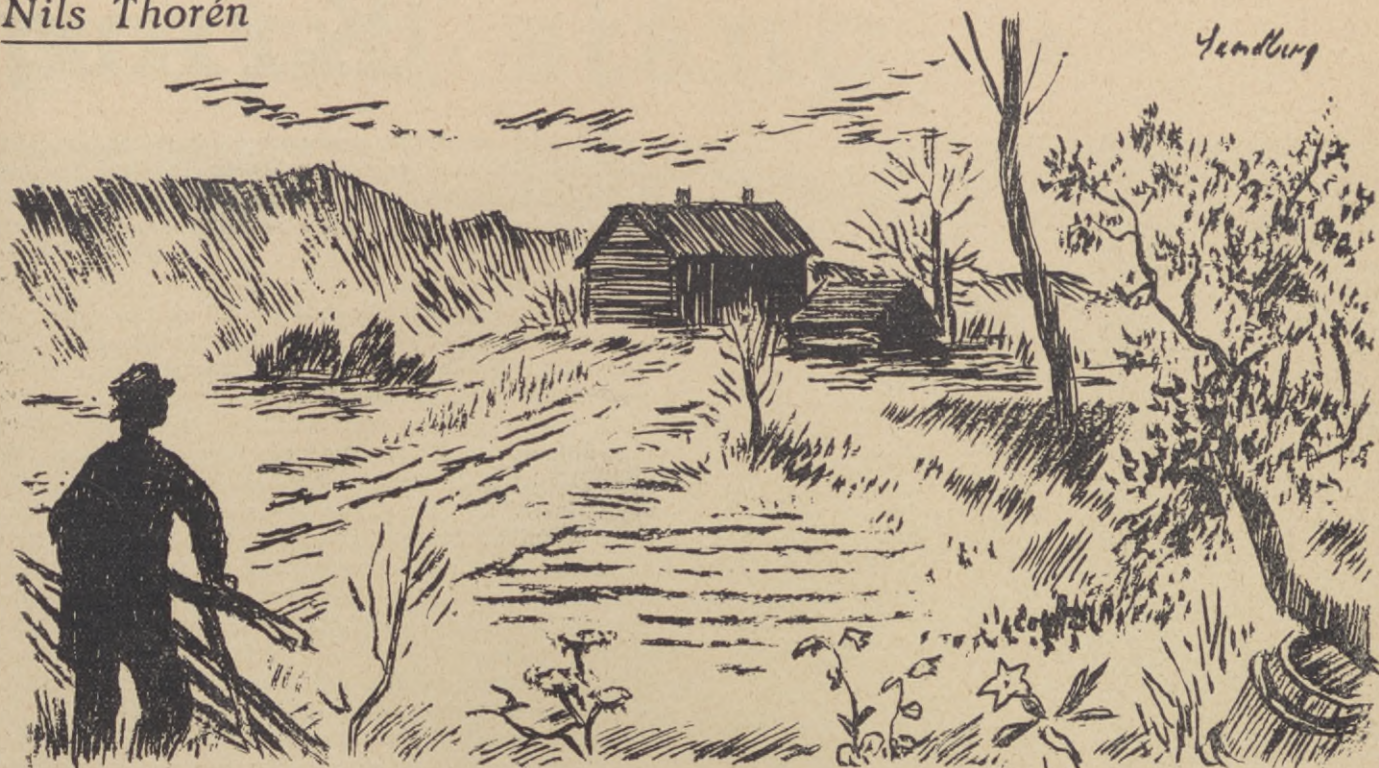
Utför snabbt och billigt

Kvalitetsklischéer

Retuscher — Ritningar — Stereotyper — Matriser

Sandräks sanatorium måste stänga på grund av personalbrist? Enligt Sv. M. är nu personalbristen vid Sandräks sanatorium — landets näst största — så katastrofartad att man överväger att stänga sanatoriet.

Även vid landets övriga sjukhus har personalbristen inför den stundande semestertiden, då semestervikarier ej stå att uppbringa, ytterligare förvärrats.



VALLFART TILL SOMMARLAND

Mil efter mil har jag trampat genom Roslagens kärva och leende bygder, där möda, seghet och slitsamt arbete strukit en berggrå grundton under den grönskande landskapsbilden, och nu har jag hunnit målet för min färd — den gård och den trakt, där jag vistats under en lång rad av lyckliga barndoms-somrar.

Hur många gånger har jag inte tänkt göra denna vallfart-tillbaka till kära stigar och platser, som genom årens ökade avstånd bevarats i drömklar skärpa på den inre synens nät-hinna. Men — fast mina vägar fört mig vida omkring på de gröna fjärdarna i skärgårdens förtrollade arkipelag — har jag inte sen min sista skollovssommar varit just *här*, i denna vrå av Roslagen, som en gång lät den lille storstadspojken uppleva alla de strålände under, som ryms i en nyöppnad, häpnads-väckande värld med blommor och djur, doftande hölass och röda smultronställen.

Varje vår har jag gripits av en oemotståndlig hemlängtan till denna plats, där barndomens gömda känslor och minnen varit bundna vid varje sten och träd, och där den vindomsusade skogens linnéadoft har dröjt kvar som ett tyst lockrop i den oroliga själens djup.

Och nu har jag kommit hit... Jag vet ju att ingenting är som förr i den gamla gården. De som då, när jag var barn, plöjde, sådde och skördade, ha nu själva skördats av Den Obevekliges vassa lie. Men det är inte människor jag vill träffa — det är mossväxta gärdesgårdar, grå, ensamma sommarlador vid avlägsna, tysta skogsvretar, blanka, vågspolade hällar, tjär-doftande båthus och sjöbodas med hundraårig ingrodd lukt av tång och fisk... Det är min svunna barndomsvärld jag vill möta igen efter cirkelgången därute i livet.

Jag går inte fram till gården. Jag vill inte störas av det nya

liv, som nu leveres där — det är visst granngårdsfolket som köpt till gården åt sina barn och deras barnbarn. "Men släkte följde efter släkte snart..."

Den gamla syrenen utanför brygghuset står i alla fall kvar — det ser jag ifrån vägen. Det är förunderligt, men alltid när jag känner syrener dofta, måste jag tänka på, hur just den här syrenbusken doftade när jag första gången kom hit en midsommar med min far och mor... Solen glödde och hum-lorna surrade mellan blomklasarna. Far och mor pratade med världfolket, men jag stannade vid syrenbusken och bara andades in den underbara doften... Ah, det var ju som en saga alltihop! Skolavslutningen i den svala kyrkan — "Den blomstertid nu kommer" — väskorna som packades — den fullastade båten, som tog tolv timmar hit upp, men som var ett enda spännande äventyr... Tänk att blommor kunde dofta, så man bara ville gråta av glädje!

Jag sätter mig på en sten under det gamla oxelbärsträdet, där jag osedd kan betrakta gården med dess gulvita mangårdsbyggnad och den gamla trädgården med mossbevuxna fruktträd, lysande pioner och gula och vita rosbuskar. Jag kan ännu känna doften av lavendel i den lilla kammaren, där jag sov, och jag minns "finrummet" med dess överhängda möbler, som bara användes när det någon gång kom främmande, och där det alltid var lika svalt hur sommarhet dagen än kunde vara.

Jag vandrar vidare på den gräsbevuxna vägen, som efter sista grinden bara fortsätter som en stig mot det vindskyddande berget — och däruppe öppnas utsikten med ens över hela den silverglittrande fjärden med vassgröna vikar och runda snåriga holmar. Där nere i den grunda viken lärde jag mig en gång att simma och i en läckande eka förstod jag mig snart på att

Kring

majad stång



Foto: Sandels

I äldsta tider var midsommarfestens viktigaste attribut icke majstången, utan midsommarelden. Olaus Magnus, Sveriges siste katolske ärkebiskop berättar härom i sin berömda *Historia de gentibus septentrionalis*, Historia om de nordiska folken, som han skrev sedan han måste gå i landsflykt. Boken utgavs i rom år 1555, det heter där: "När nu omsider alla skogar, ängar och fält stå i grönska och blom, vid den tid då solen genomgår Kräftans tecken, det är på den helige Johannes Döparens afton (en dag som redan de gamle firade med utomordentliga festligheter och jämväl lärt och budit sina efterkommande att högtidlighålla), plägar allt folk utan åtskillnad till kön eller ålder samlas i skaror på städernas torg eller ute på fria fältet, för att där glädtigt tråda dansen vid skenet av talrika eldar, som överallt tändas." Han berättar vidare att man under dansen sjöng visor om forntida hjältars hugstora bedrifter och om frejdade kvinnor, som skapat sig rykte för kyskhet och stora dåd.

Nu brinna inte längre hos oss några eldar när midsommaraftonens kvällsskymning övergår i midsommarnattens obeskrivliga, skira skimmer, där ljus och skugga blandas till en färgsymfoni som klingar av både dur och moll. Vad skulle vi också med en sådan belysning som skenet från danskarnas S:t Hansbloss och Tysklands Johannisfeuer? Nej, här uppe i Ultima Thule är det solen själv, som består illuminationen vid vår högsommarfest kring majstången eller majträdet som det en gång i svunnen tid hette. Våra eldar tändas nu under Valpurgisnatt-
(Forts. å sid. 14)



TVÅ DIKTER

SOMMARNATT.

I dagern, den ljusa och sena,
blir sommaren kroppslig och naken.
Ljus svepes kring flox och verbena
och håller en rödhake vaken.

Så andlöst är allt det blonda.
Jag säger min själ: var stilla,
ty kulmen är här, ditt Golconda
av tystnad, för dyr att förspilla.

— Det är som ett fadershjärta
en stund hade hägnat planeten
och frälst den från häxdansens smärta,
från blindhet och straffarbeten.

Johannes Edfelt.

HÄR.

Här susar granarnas skog.
Här glittrar mörtarnas sjö.
Här rostar utgårdens plog.
Här bågñar metarens spö.

Här daltrar asparnas mo.
Här vindlar rävarnas gryt.
Här sjunker kvällen till ro
omgärdad av sägen och myt.

Här gungar rävlarnas myr.
Här grönskar fjäbodens vall.
Här går ett äventyr
runt vakthundens midnattsskall.

Helmer Grundström.

Kring majad stång (Forts. fr. sid. 12)

ten, Valborgsmässobålen, mot häxor och troll, vilka ännu i vår tekniskt så fulländade tid dröjt kvar i den sista resten av den vikande vinterns mörker, som flyr för vårens spröda men hoppfullande ljus.

Men varför resa vi majstång i juni? Måhända ha många av läsarna ställt denna undrande fråga.

De romerska fruktbarhetsgudomarna *Maius* och hans gemål *Maia* har givit sitt namn åt månaden maj och uttrycken *maja* = pryda med kvistar av löv och blomster, samt att *sticka maj* ha med säkerhet sitt namn från den hedniska fruktbarhetens gudom. Långt innan kristen tro och lära trängt undan de gamla gudarna hade man offrat för god äring genom att gå runt sädesfälten och under vissa ceremonier nedsticka lövruskor här och var runt fälten. Därpå tändes de stora eldarna, vilka helt voro att jämföra med Gamla testamentets brännofferaltare. I medelhavsländerna och södra och mellersta Europa fortfor offerelden att brinna även sedan kristendomen införts, om också skenet från det hedniska offerbålet allt mer förbleknade för att slutligen endast bli en profan festlig illumination. Hos oss har midsommarelden varit utbrunnen ända sedan början av 1500-talet eller kanske snarare den har flyttat tillbaka och blivit det nyss omtalade Valborgsmässobålet, som flammor mot skyn i den nordiska förvärskvällen. Och inte ha vi heller några "gångdagar" mer, då man vandrar i procession med krucifix i teten runt åkrarna och "sticker maj" medelst korsställda nyutspruckna lövkvistar. Och även uttrycket "maja", som nämndes härovan har väl helt förbleknat för de flesta av oss, med undantag kanske för de s. k. erövrade provinsernas, det vill säga Blekinges, Skånes och Hallands med Bohuslänns invånare, där ordet nog ännu här och var brukas.

Det är majstången eller midsommarstången, som nu för tiden på aftonen före Johannes Baptistæ dag fått övertaga dubbelrollen av processionskorset och majkvistarna. Att vår majstång således blev och alltiämt är en symbol för den kult som av våra förfäder ägnades fruktsamhetens gud och gudinna, därom behöva vi knappast tveka. Ritens mening har förbleknat, det är sant. Men om man jämför den med gångna tidens och andra länders skick och bruk, framstår dess mening klart. Nu är den ju

Vallfart till... (Forts. fr. sid. 11)

hantera ett par åror. Från berget där jag står minns jag en sommarnatt vid en sakta enriseld, som jag skulle vakta. I en ställning över elden hängde en jättestor skinka, som skulle rökas, och det var ett ansvarsfullt uppdrag att se till att den doftande röken steg ljus och jämn mot sitt mål. Och slutet omkring mig låg ensamhetens och stillhetens trollkrets...

Solen börjar luta mot väster och en trast börjar sjunga på den gröna udden mitt emot. I natt skall jag bädda åt mig med granris på en sluttning mot öster och vakna när de första strålarna väcker den nya dagens liv. I morgon skall jag vandra gamla körselvägar, där tjädrarna brukade skrämna mig med sin plötsliga, brakande flykt och jag skall äta mig mätt på smultron och söta skogshallon. Min barndom skall åter stiga in över mitt oroliga hjärtas tröskel, och en sommarpsalm skall tona genom den förvirrade och gastkramade värld som är den vuxna människans...

dock midsommarblotets symbol, på samma sätt som julgranen blivit julblotets sinnebild. Carl von Linné, som icke endast var den skarpsinnige läkaren och natursystematikern, utan en lika skarpsynt man, då det gällde kulturhistoriska företeelser, har under sin skånska resa lagt märke till att majstången blivit centralpunkt i midsommarfirandet. Om en midsommarafton i Falsterbo skriver han: "Ungdomen av drängar och pigor hade samlat sig på torget; drängarna hade framskaffat stänger och pigorna blomster; stängerna hade blivit i hop länkade till form af den högste mast, med sina tvärsput, och inom några minuter var hela stången beklädd med blommor och krantsar, som hängde på ändarne af spjuten; den således förfärdigade majstången, som var den vackraste och präktigaste, uprestes med skri och rop, omkring hvilken ungdomen dansade hela natten, fast än det regnade".

Men inte endast stången skall "majas med blommor och med blader". Även om vi inte nu längre "sticka maj" kring våra åkrar och ängar, pryda vi dock allfort våra hus och hem, våra ladugårdar och visthusbodan med dessa fruktsamhetens symboler.

Dit.

Emil Hagström:



SORIA-MORIALAND OCH DET GAMLA LOKOMOTIVSTALLET

Den tunga, kvalmiga lukten från oljiga, varma maskiner, blandad med en och annan pust stenkolsrök, var måhända föga tilltalande för andra människor, men på mig inverkade de som ett Sesam öppna dig till en främmande och fantastisk värld. Ja, när jag stod där i mina lappade, urvuxna kläder, med stoppar på knäna samt iklädd hårda, oformliga Sveciaskor, den enda sortens skor som fattigvården i min hemsocken på den tiden bestod backstugornas slitvargar, då jag stod där och insöp lokomotivstallets speciella andedräkt, då väcktes hos mig en yr, flaxande längtan, som likt en annan Noaks duva då arken strandat på berget Ararat efter Syndafloedens vedermöda, flög långt bort i världen och då den återvände hade den också mycket riktigt hoppets grönskande olivblad i sin näbb. En gång... Bara man blev stor... Nog skulle man visa både den ena och andra, och nog skulle man se sig omkring en pilgrut! Och då man tänkte på den där resan kastade man längtansfulla blickar uppåt Österåsens taggiga konturer och de blånande bergen neråt Överlänns, ty detta var de geografiska gränser som tillvaron själv i all sin outgrundliga visdom ritat upp åt en skygg, gänglig och romantisk skolpojke. Med sämsta möjliga betyg i religion — det var Luthers lilla katekes. Vilken jag utan resultat pluggade, men aldrig kunde behålla kvar i min hjärnas underliga vindlingar.

Men det gamla lokomotivstallet... Det blev för mig en helig vallfartsort, ett hemlighetsfullt tempel, där-lukten av ruten

spillolja och kolos uppsteg mot romantikens evigt blånande morgonhimmel.

Men det fanns även annat sevärt på den krokiga skolvägen, över blåsiga åkrar, där vinterns snödrivor hopade sig med satanisk tanke på oss, stackars backstuguungar och torparungar, som skulle lära oss mores och litet av varje, för att sålunda utrustade med lärdomens nyttiga nattsäck ta gud i hågen och söka vårt avlägsna Soria-Moria-land, där i sanning framgång och lycka väntade envar efter barndomens svält, stryk och katekesplugg. Det fanns en del sevärt, och till detta hörde utan tvivel den höga, anskrämliga villa, som dominerade backen ovanför järnvägen, det mer än märkliga byggnadsverk som vi ungar kallade tornhuset. Villan var nämligen prydd med ett torn, och det till på köpet ett torn vars make knappast stod att uppleta i hela den civiliserade världen.

Dess byggherre hade inte endast haft fullkomligt snedvridna begrepp ifråga om skönhetsens elementäraste grundvalar, han hade även av allt att döma haft något fel på synen. Ty i motsats till vanliga torn på vanliga villor satt detta misslyckade foster av en bedräglig fantasi snett och vint ovanpå ena husgaveln, vilket gav den oinitierade den uppfattningen, att han här stod inför en ovanlig sorts kyrkobyggnad, med från vanliga kyrkor fullständigt avvikande proportioner. Ja, hur man nu efteråt betraktade denna blommande snickarglädje till Herrens ära, så kom man till den uppfattningen, att man hade mycket

att vara tacksam för här i livet. Bland annat att man inte var byggmästare och fader till tornhuset. Skönheten är ett begrepp som växlar betänkligt från individ till annan. Men för oss skolungar var tornhuset ett landmärke, som utan tvivel fyllde en viss mission om vintrarna, då vägen över åkrarna var igenöad och bönderna i sin snålhet inte gitte att ploga.

Tornhuset och lokomotivstallet var de två anhalter, som jag fäste mig särskilt vid på skolvägen. Det ena var landmärke så att man kunde hålla sig på rätt kurs, det andra var ett Sesam öppna dig till fantasiens blånande Changri-La, Blå månens dal, Soria-Moria eller vad man nu ville kalla drömmens och lyckans sagoland — långt bortom alla sniglande katekes- och geometritimmar. Mycket mer är väl inte för stunden att anteckna om min barndoms under vintrarna igenöade och om vårarna översvämmade skolväg. Ty barnens århundrade hade ännu inte lämnat några märkbara spår efter sig. I varje fall inte i den trista och sömngigt efterblivna socken och köping där man haft oturen att hamna.

Men nedanför järnvägen och köpingens enda gata samt de fallfärdiga rucklen och magasinerna vid Bolagsbacken (där nu den nya tidens framsteg representeras av en palatsliknande Sarakrog!) piskades älvens vatten till fradgande skum och forsen sjöng än i mörkaste basen och än i något ljusare tonläge. Ty forsen hade sina tonlägen stämde till samklang med dagarnas eget lynne av regn, solsken, vinterstorm och blommande sommarlädor.

I den halvt igenvuxna Badhusparken, med dess snålt tilltagna varmbadhus men i stället desto mer dominerande utsiktsplats kallad Borgen, darrade marken då vårfloden satte in på allvar och forsen spelade då på sin största så att säga bastuba. Då kunde det hända att vattnet steg över alla bräddar, vilket var fallet ett par gånger under skoltiden. För oss ungar välkomna avbrott i vardagens sniglande enformighet. Och vi var inte sena att hjälpa till med räddningsarbetet av det ena och andra, som älven lekfullt tagit med sig: gamla hölador, virkesupplag, vedstaplar samt ett och annat hemlighus, vackert rödmålat med hjärta utskuret i dörren. I ett fall påstod man, att en bondgumma följt med hemlighuset ut på vårflodens stormiga bölja. Måhända en lätt överdrift. Själv var jag inte med.

Hände sig då att Badhusparkens gångar översvämmades och det oansenliga badhuset speglade sig i allt detta vatten, då måste den bastanta baderskan ro till och från sin arbetsplats. Snart nog sjönk emellertid vattnet undan. Till sorg för oss ungar, till åttan för baderskan och andra mindre äventyrliga personer.

Från Borgens björkomsusade krön hade man en storartad utsikt över samhället, bygden och hela den kärva men vackra ådalen. Rakt under krönet pilade vingsnabba strandsvalor ut och in i sina bon som de rett inne i den hårdpackade sanden och pinnmon. Deras bon var oåtkomliga för ovälkomna gäster, ty åt detta håll var nipan alltför brant att beträdas av vare sig djur eller människor och vid dess fot störtade älven fram över stenblock och jättegrytor, för att dock ganska snart lugna sig i edan neråt Djupön. Och trots att man här befann sig tio mil från utloppet var den saftig och bred i bringan som en löddrig och frustande brandklippare.

Uppåt älven såg man den odlade remsan åkerjord ovanför brant stupande nipor. Där rullade man vinter och vår timmer direkt ned i flottleden, som sedan skulle bära det på sin breda rygg ned till sorteringsverket, sågar och fabriker. I sorteringsverket drog man för övrigt inte endast upp timmer, props och andra nyttiga trävaror, utan jämväl en och annan flottare eller åboare som blivit borta och först nu tinade och halades upp

för att få en hederlig begravning. Ja, älven hade minsann nyckel att beställa på sin mångmilafärd från västerfjällen ut till det grönskimrande eller stormsvarta Bottenhavet.

Vände man sig neråt dalen, i den riktning älven vindlade på sin eviga resa, såg man hemlighetsfulla, gränsmörka öar och under lågvatten en och annan sandbank. Nedanför Djupöns sovande och trädomsusade törnosavillor (där "finfolket" och "herrskena" bodde) låg slutligen ångbåtsbryggan, där den nyligen indragna ångbåten varje morgon och kväll lät höra ett livslustigt bölande. Under svarta och dimmiga höstkvällar spelade dess strålkastare oavbrutet över de lågtgående skyarna så att man mil i förväg kunde se dess antågande, där den tungt arbetade sig fram i motströmmen. En och annan stock dunsade mot dess vit- och blåmalade sidor, maskinen dunkade, hoppilandkallen pysslade med ett och annat gods till någon av de små, murkna bryggorna efter denna Sveriges Mississippi och en och annan öltörstig passagerare försökte sig på en stilla flirt med serveringsflickan, även kallad "subban" av grova och mindre nogräknade passagerare.

Det var något roligt och trivsamt med dessa båtfärder. Jag tror mig vara kompetent att bedöma den saken, ty då katekespluggen var slut, reste jag under ett par års tid nästan dagligen den långsamma tiomilafärden från Öbacka, havet och till den gamla sluttbryggan vid Djupön. Nog blev det resa av, som jag så hoppfullt bestämt mig för en gång bakom det stinkande lokomotivstallet. Fastän resan blev kanske inte av det slag som jag drömt om den gången. (Jag blev nämligen tidningspojke, tåget nedför ådalen, båten opp, båten ned, tåget opp, det var traden.)

Inte heller fick jag längre fram någon ro i kroppen. Det var som skulle det gamla lokstallet ha förhäxat mig. Allt ifrån den tidigaste ungdomen blev jag en flackande fågel, som flög dit vinden blåste eller näsan pekade. Och man hade svårt att fastna för något särskilt. En och annan gång biljett, men för det mesta lät man Ödet sköta om saken. Ville detta märkvärdiga öde att man blev fast som fripassagerare, nå, då var det inget att göra åt den saken. Och egentligen spelade det mindre roll var man hamnade. Lyckans drömmande, blånande Soria-Morialand hade man för längesedan kastat på skräphögen. Men oron och reslusten fanns kvar. Det var arvet från släkten, sades det. Man var släkt med vidfärdirar på farssidan. Släkten hade haft svårt att inordna sig bland de bofasta och sömniga i denna värld.

Nu står jag här på Borgen och tittar mig omkring, en förlorad son som återvänder till sin födelsebygd — för att finna att det gamla lokstallet, tornhuset, ja, till och med stugan där jag tillbragte mina barnår, frös och svalt och for illa, alltsammans är borta. Det känns riktigt tomt efter dig, gamla, anskrämliga tornhus. Det känns som ett hål någonstans inom mig, du för alltid hädangångna, osande, stenkolslukande, sotiga gamla lokomotivstall. Och vid grundstenarna efter mitt barndomshem, där vinden drog in genom springorna och ohyran krällde fram mot natten, känner jag att det inte finns något som binder mig vid den trakt. Jag är en främling för de nu döda, men en gång så levande tingen efter skolvägen till lillkatekesens fruktade tortyrkamrar.

— ★ —

Folkpensionerna höjas nästa år. Socialvårdskommittén har fått i uppdrag att utarbeta förslag om en provisorisk förbättring av folkpensionerna i avvaktan på den genomgripande översyn av folkpensioneringslagen, som kommittén har att utföra. Förslaget skall enligt k. m:s beslut, som är föranlett av riksdagens skrivelse, vara färdigt i så god tid att proposition kan avlämnas till nästa års riksdag.

Ragnar Holmström:



Den som även under vad man gärna kallar normala tider stundom förlorar kontakten med sömnen — enligt Strindbergs och många andras mening det högsta människan kan komma fram till — har på landet rikare möjligheter än i staden att nå den vila kropp och själ behöver. I staden saknar mången med stillasittande arbete möjligheter att nå den musklernas sunda trötthet som är förutsättningen för den lugnaste och djupaste vilan. Långa promenader är inte alltid effektiva, lika litet som pulver, tabletter, sena restaurangbesök eller starka nattfösare. Kulturhullet behöver ofta en hård tuktan för att kroppen skall få den ro själen åstundar.

Jag tänker ungefär så i en nattlig timme då allt inom och utomhus är tyst, allt vila och stillhet. Min egen sömn är långt borta, men det gör intet; jag har också redan tidigare beslutat att stiga upp vid denna timme — för en så ringa sak som att med hjälp av en ficklampa söka mask i den daggvåta jorden.

Vi ska nämligen på abbormmete i en liten undangömd Sörmlandssjö, torpets hemmason och jag, hans fader. Sonen är solbränd som en kajak och mager som en indian på krigsstigen. Sista dagarna har han deltagit i höbärgningen på den gård torpet tillhör; det är ett arbete som tar på krafterna och skänker både aptit och sömn — och det är inte utan att det svider till i fadershjärtat när jag något hårdhänt måste ruska liv i den unga kroppen, härligt försjunken i den djupaste vila. Men löfte är löfte — besvikelsen skulle bli stor om jag inte väckte honom.

Daggen har ännu inte lockat fram någon mask. Det behövs mycket regn innan den torra jordens krälände kryp skall lockas upp till ytan. Men jag har ett litet förråd, bärgat i vårens tid och sedan väl skött — för den uppgift människan tillmäter en mask när hon går på fiske. Det ges sidor i livet där man alldeles bortser från det brutala — också när det har något av lekens form.

Det är dock inte bara för ro skull jag löst fiskekortet till den undangömda sjö som ligger en halvmil från torpet. Bensinrestriktionerna har blåst bort den fiskmånglare som tidigare under åren skramlat förbi i sin Ford med glänsande produkter från havet i väster och öster. Att kuska omkring med häst och vagn i denna näring skulle inte löna sig med det avstånd som här ligger mellan gårdarna. Vill man nu här ha fisk på bordet måste man skaffa den själv.

De andra i torpet vilar djupt i sömnens goda ro när vi i den tidigaste gryningen gör oss redo — först med en kopp starkt kaffe för fadern och en dito choklad åt sonen. Han är tystlåten och trött; sömnen ligger ännu som en slöja över ansiktet. Jag har gjort i ordning smörgåsar och kaffe som vi ska ha senare — när nattdimman lättat och solen brutit fram över en taggig skogsås. Då ska vi sitta i båt med våra spön och känna rymdens välsignade värme tina upp nattstela leder. Vi ska se på varann och mena att vi har det fint — som ett par bra kamrater. Far och son har inte alltid så mycket gemensamt — inte heller så rika tillfällen att växla enkla ord och tiga ihop som man kunde önska.

Dimman är ihärdig denna natt, den ligger som ett mjölkvitt töcken över jorden och ger inte mer än femtio meters sikt. Men vi känner stigarna. Sonen går före ibland. Litet ansträngt tycker jag — där terrängen är besvärlig.

— Du är nog ganska trött, säger jag. Det blev sent i går kväll. Vi var också då vid sjön — och tog fem mörka fina abborrar, just det antal husmodern leende beställt.

— Nej, inte alls, svarar han. Jag är bara lite stel i ena höftleden. Och pojaktigt enkelt får jag till livs en historia från den förflutna aftonen. När dagens höbärgning slutat skulle hästarna ridas till bete. Pojken red en häst och höll en annan i betslet, en unghäst som plötsligt gjorde tvärstopp under trav,

(Forts. å sid 22)

TIMRET GÅR I NORRLAND

Norrforsen dånar, och timret sig hopar
i brötar mot stranden vid Björnhammars damm.
"Lossa på knuten!" — står basen och ropar.
"Här gäller att skynda, för timret ska fram!"

Så lät det — kanske inte fullt så poetiskt — vid Adalsån, en av de otaliga bifloderna till Indalsälven.

Timmerflotningen i Norrland går för fullt. De många bifloderna till Indalsälven — en av de större älvarna i Norrland — avlämna sina timmermängder efter många äventyr i krokiga åar, forsar och biflöden långt in i skogsbygderna. Indalsälven bär, bred och mäktig, skogens rikedomar vidare till sågverken och industrierna vid kusten.

"Timret ska fram", det är dagens lösen vid Adalsån och andra bivattendrag. Man måste passa på med flottningen medan det finns vatten kvar från snösmältningen och vårbrytningen.

"Man kan inte gå och dra timret på torra botten", säger en av flottkarlarna, en kraftig norrlänning, som arbetat i skogen och vid flottlederna sedan den dag han orkade hålla i en yxa eller flotthake.

Det dånar och skvätter när stockarna ibland under sin vilda framfart törna mot stränderna eller någon sten, en del klampar se ut som "rakborstar i ändarna, ett talande vittnesbörd om den strapatsrika färden ned mot havet. En hård framfart och ett hårt arbete är timmerflotningen. Skogens och flottledernas män äro mörka och sträva i hyn. Ett folk som får kämpa med hårt arbete och mot en obändig natur.

"Men många bäckar små göra en stor å", säger ordspråket.

Har man bara fått timret ned till Indalsälven är det ingen fara. Älven har gott vattenstånd, och den s. k. "fjällfloden" från snösmältningen i fjällen håller vattenståndet högt i Indalsälven en god del av sommaren, även om det blir smått om regn.

Vid Indalsälvens utlopp i Bottenhavet ligger Lövuddens sorteringsverk. Här sorteras timret och avsändes till virkesägarna.

Man kan likna detta sorteringsverk vid en postanstalt, där timmerklamparna äro breven, som skickas till sina adressater.

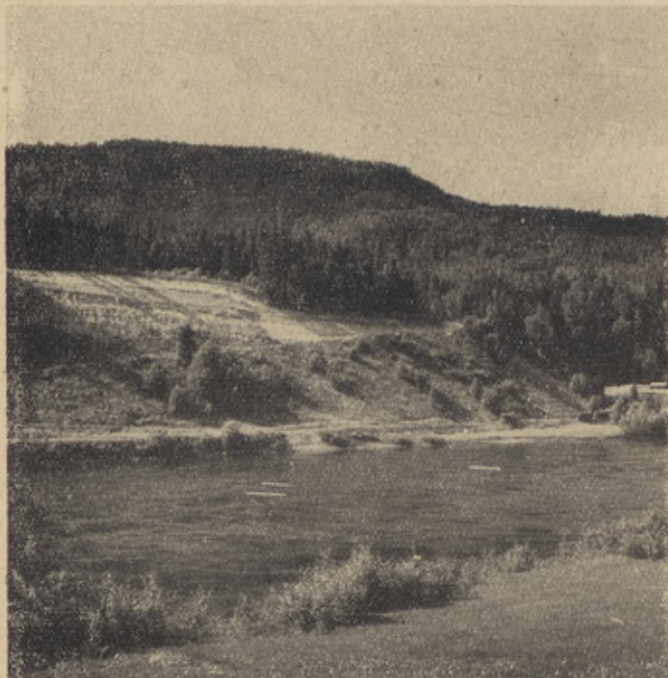
Stockarna äro också mycket riktigt försedda med adresser. Först hugger man in de olika trävaruägarnas märken på stockarna, och sedan stämplar man virket med särskilda yxor, då detta mätes.

I sorteringsverket har varje virkesägare sitt "fack", dit virket går. Sedan sorteringsverkets personal gallrat virket buntas detta och bogseras av båtar till respektive "adressater", sågverk, fabriker och industrier.

På främlingen, som på våren och sommaren reser i Norrland, måste detta virke, som flyter i älvarna, lysa överallt, efter vattendragen, på upplagsplatser och efter vägarna, ge intrycket av ett riktigt träland.

Det är det norrländska guldets, de gula rundbarkade stockarna, som lysa fram överallt. Det norrländska träet har och får allt större betydelse för folkförsörjningen. När det blir normala tider kommer säkert timret att flyta ymnigare än någonsin i de norrländska älvarna. Inte bara till båtad för vårt land — utan som ett värdefullt tillskott i världshushållningen och för återuppbyggnadsarbetet i en av kriget förhärjad värld.

Sixten Hammarberg.

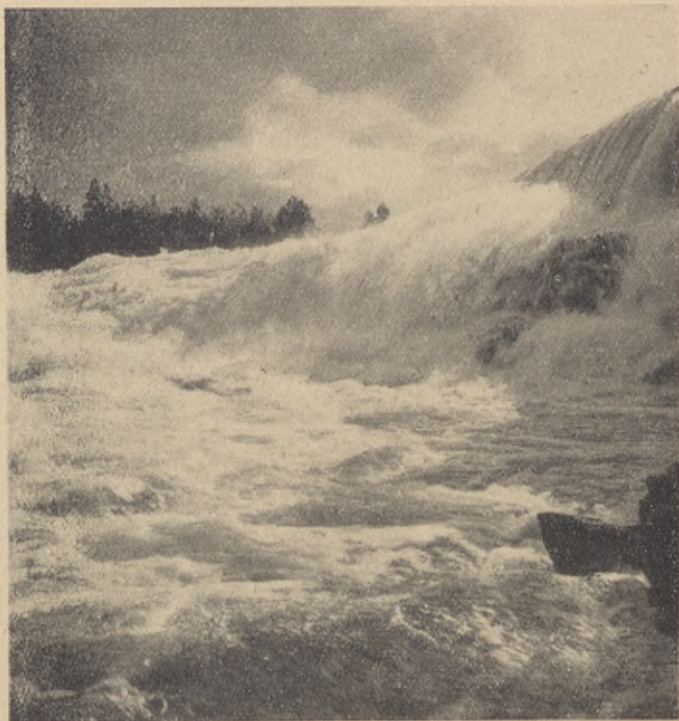


Indalsälven vid Liden, Medelpad.



Personal vid Lövuddens sorteringsverk vid Indalsälven. I bakgrunden ser man timmerbommarna med sina "fack" för varje virkesägare.

Sorteringsarbetet pågår i regel hela sommaren både natt och dag. För att underlätta gallringen på nätterna har man lampor nära vattenytan så att man lättare skall kunna se "adresserna" på stockarna.



Indalsälven för inte bara timret på sin breda rygg ut till kusten och industrierna. Dess forsar och fall tagas alltmera i anspråk. Stora kraftverk ha byggts, och flera äro planerade.

På bilden se vi en mäktig fors. Av vattenmassornas fart och tryck bildas en väldig dimma, som stiger upp mot himlen.

Det ligger stora rikedomar i de norrländska vattenfallen, som vänta på att bli utnyttjade för vår industri och vårt samhälles utveckling.

Det är ansenliga mängder timmer som utsorterats vid Lövudden. Under år då konjunkturerna för trävaror varit särskilt gynnsamma, har det utsorterats upp till 14 milj. klampar under en flottningssäsong.

Samtliga foton: Sv. Turistfören:s Bildarkiv.



Timmer i Indalsälven vid Döviken, Ragunda, Jämtland.



En beredskaps- historia

av

Willy Walfridsson

N:r 7777 "Kock"

— Jag har varit kock, kapten, men om jag kunde få bli någe annat. Någe annat som jag lämpade mig bättre för, kapten . . .

7777 71/25 stod och hostade sorgset och besvärat. Vi stod uppe på förläggningsexpeditionen och tummade våra böcker och inryckningsorder. Det var fråga om en omorganisation, en utrustningsdetalj rätt och slätt, och de flesta av oss skulle få resa hem redan samma dag. Bara 7777:an och jag och ett halvtjog mannar till oss skulle stanna någon vecka eller så för att göra iordning på förrådet.

— Som sagt, jag vart kock sist jag låg inne, men om jag kunde få bli något annat, hostade 7777:an.

— Kock, skrev kapten i sina papper. Vi troppade av 7777:an och vi andra. Nere i trappan började 7777:an.

— Om jag kunde begripa mej på varför dom ska ha mej till kock. Det är klart att man vill göra sin plikt mot fosterlandet, det är så klart. Men kock! Är det någe för en gammal grovjobbare? Jag är en fridsam och vänsäll man, och jag har inte lust att gå omkring med blåa ögon och allt det där. Och sån får jag se ut. Vänta bara tills ni smakat på käket som jag ska röra ihop.

Som nu sist när jag låg inne, till exempel. En dag skulle vi ha makaroner med stekt falukorv. Är det nån av er, killar, som lagat makaroner? Dom sväller, ser ni. Sväller och sväller. Jag vart ensam i köket: två plåtar korv i ugnen och en stor gryta makaroner ovanpå spisen. Dom kokte och svällde och svällde. Jag skumma av och fick flera kastroller fulla, men svällde gjorde dom immerbadd. Undra sen på att korven blev vidbränd och seg som läder och att jag inte visa mej utomhus om kvällarna under den närmaste veckan . . .

— En annan gång var det kaffet. Morgonkaffet. Jag hade första vakten och jag var ensam i köket. Sömnig var jag och bråttom var det. Jag fyrade på under kokarn och tog en bytta med vatten i som stod på spisen och slängde

ner vattnet i kokarn — jo, men. Kaffet blev färdigt i sinom tid, men ni skulle sett killarna sen dom smakat på det. "Va är det för sabla smörja dom haft i kaffet i dag", sa dom. Fram på dan kom förste kocken och sa:

— Vad gjorde du med kaffet imorse?

— Ingenting, sa jag. Inte ett dugg.

— Va hade du i kokarn?

— Jag tog byttan med vatten i där på spisen, det är allt sa jag.

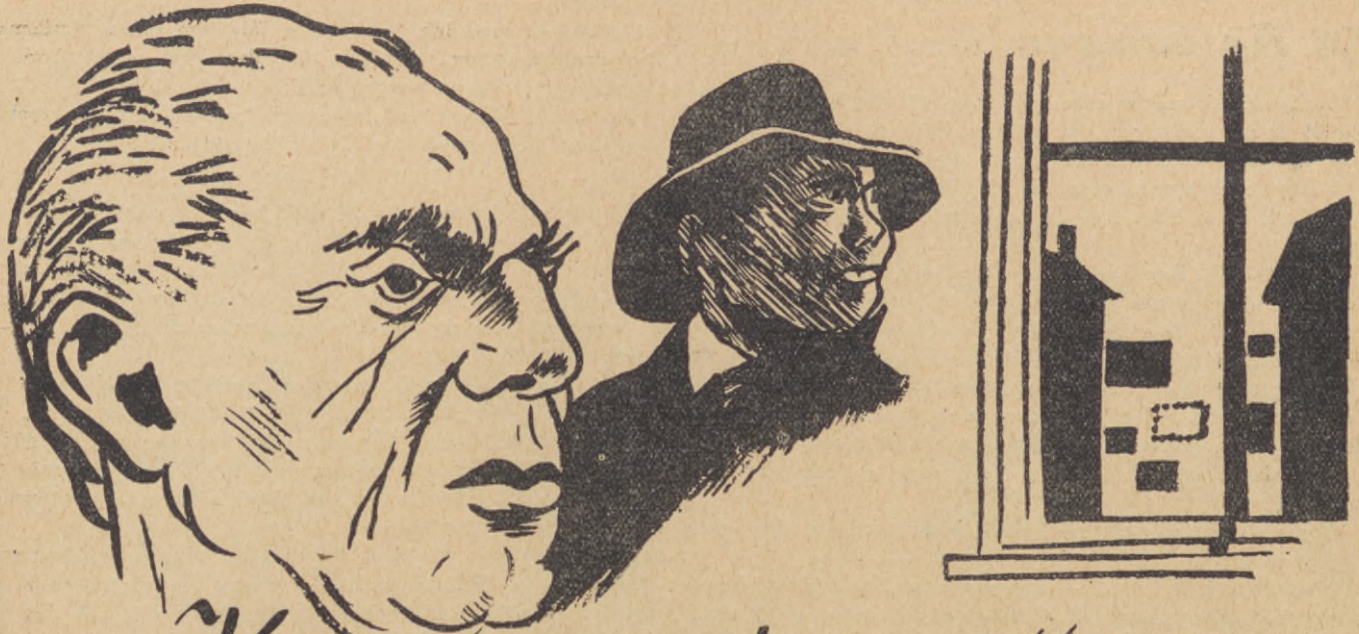
— Kors, sa kocken, det var ju vatten som vi lagt i blöt den salta sillen i.

— Kunde jag inte tro det, sa andre kocken, för när jag skulle göra ren kokarn i dag så var det så mycket sillben i sumpen.

Så blev det ju lite käk över ibland och var skulle jag göra av det? Det bodde en familj i grannskapet av förläggningen som jag blev god tummis med och dom skänkte jag några korvbitar då och då. Inte många — man är välan solidarisk — men ett par eller så åt gången. Ingen blev lidande på detta. En dag stod jag utanför kokhuset och kaparn kom och sa nånting. Mens vi stod där, kaparn och jag, kom den där familjens femåriga flicka och skrek: Mamma tacka så mycke för korven i går, den va så go så, sa mamma. Ungen visste ju inte bättre, men slut blev det med extraförplagnaden. Hör ni killar! Är det nån som vill byta jobb?

Ingen ville det. 7777:an var emellertid energisk. Han klagade sin nöd och han försökte på alla sätt slingra sig undan den förhatliga kocksysslan. Han vände sig till befälet, men någon ändring blev det inte. Kocken hade tjänstgjort som kock i tre månaders tid och drygt det. Saken var klar. Ännu så länge hade han inte behövt rycka in vid köttgrytorna. Vi höll på att arbeta på förrådet och sen skulle vi hem igen. Men en vacker dag skulle det bli

(Forts. å sid. 24)



Kommisariska affärer

Den nye kommissariskt förordnade polismästaren Klopps första ämbetshandling var att uppvakta kommissariskt förordnade borgmästaren Rimmel. De båda herrarna kände varandra rätt väl, ty båda hade ganska låga medlemsnummer i det statsbärande partiet — och båda hade dessutom för några år sedan samtidigt suttit i samma fängelse för ett gemensamt planlagt och begånget rån.

Borgmästare Rimmel hälsade sin vackert uniformerade partikamrat med ett brett grin.

— Välkommen, gamla kumpan, sa han — jag förstår att du kommer att tacka för utnämningen.

Polismästarens ansikte mörknade:

— Inte precis, sa han — den har jag redan tackat Ledaren för . . . såvitt jag vet ingår det inte i dina bekymmer att utnämna polismästare.

— Nä, gudskelov, men i förtroende kan jag tala om för dig att Ledaren skrev till mig och frågade vem jag ansåg lämplig för posten, och då la jag ett gott ord för dig, gamle vän . . . och det var nog det som gjorde susen, skulle jag tro . . .

— Tack ska du ha, sa polismästaren och tog sig en klunk ur den på bordet stående konjaksflaskan — det känns skönt . . .

— Ja, det är god konjak . . .

— Jag menar att det känns skönt att ha höga och mäktiga beskyddare.

Borgmästaren märkte inte den ironiska tonen, utan pöste vidare:

— Ja, du vet att Ledaren och jag är tjenis utav bara attan, och hade jag inte hjälpt dej, så hade du fortfarande suttit och pliggat skor i din källarhåla . . .

— Äh, han känner mej lika bra som dej . . . vem var det som la förord för dej, så du kunde flytta från fiskbutiken till det här residenset?

— Jag behöver ingens förord, jag stod på ledarens lista långt före ockupationen . . . men nu ska vi inte sitta och pika varandra, Klopp, utan nu ska vi vara vänner och försöka samarbeta för den stora sakens framgång. Vi samarbetade ju bra den där gången, du vet . . .

Klopp tyckte inte om denna anspelning på det gamla rånet.

— Håll mun, sa han barskt. Jag har kommit för att få informationer av dej . . . du har ju styrt den här hålan ett halvår . . . hurdan är stämningen?

— Alltjämt trilsk och motspänstig, tyst segt motstånd mot alla våra reformer, men vi ska nog kväsa fienderna med lämpliga medel . . . det första du måste göra är att bygga till finkan . . . det är en del kurrar som länge varit mogna för behandling . . . du ska få en lista av mej så småningom . . .

Klopp sträckte på sig, tog en ny klunk ur kamratens flaska och sa:

— Jag är redo, jag tillhör de hårdkokta, som du vet . . . men hur är det med poliskåren, kan vi lita på den?

— Absolut, jag har själv valt ut dem . . . en pråktig samling råskinn och meriterade partimedlemmar . . . men dom måste själva ha piskan över sej . . . din företrädare . . .

— Ja, den där grönsakshandlaren, han dugde alltså inte . . .

— Nej, där begick jag ett misstag när jag rekommenderade honom . . . han var för blöt i klumpen . . . och så söp han . . .

— Söp . . . får en kommissarisk polismästare inte supa . . . då ska jag be . . .

Borgmästaren viftade lugnande med handen.

— Jovisst, hur skulle man annars kunna stå ut med jobbet . . . men den där figuren söp i smyg och var full i tjänsten, samtidigt som han försökte predika nykterhet för konstaplarna . . . sån där skenhelighet går ju inte . . . därför utnämnde jag honom till föreståndare för det kommunala badhuset, och jag har sagt honom att om han super sig full i tjänsten, så skall jag egenhändigt dränka honom i ett badkar . . . nej, man måste vara nykter i tjänsten.

Som en bekräftelse på detta diktaturens A och O tog sig borgmästare Rimmel en kraftig klunk ur sin konjaksflaska. Varpå han fortsatte:

— Nu ska vi prata om en liten affär, du och jag.

Polismästaren tog sig också en klunk och antydde att han var idel öra.

— Jo, fortsatte borgmästaren, jag har tänkt på en reform till

En fin morgon (Forts. fr. sid. 17)

lystrande till sin moder som också har ett tvåmånadersförl och nu lät strupen fyllas av det mäktiga ljud ett sto kan slunga över fält och vägar när det känner oro för sin unge.

— Jag försökte nog hoppa av, men hann inte. Vesta är hög och Rigolo satte iväg. Inte en hov rörde mig. Det var märkvärdigt.

— Fint att du kom ner som du kom, säger jag — och kommer ihåg en gång när jag var yngre än sonen. Jag red också en häst till bete. Den blev skrämmd av någonting och satte iväg som en galning utför en slänt; jag kunde inte hålla mig kvar på hästryggen, utan tumlade mot halsen — där frälste mig den yviga hästmanen. Pojknävarna grep hårt tag i det sträva taglet, de bara benen klamrade sig fast — och hästen stannade småningom sin vilda färd. Det var ett äventyr — och man klarade sig!

Vi går nu här och är smått stolta båda två över våra hästupplevelser.

Men främst är det fisket — sonen har varit med både i havsbandet och annorstädes där vi fått ett och annat på kastspö och agnad krok. Vi är lågmälda i morgonens stigande fågeljubel. Solen står någonstans bakom den ljusnande dimman och väcker naturen till liv.

Fadern kan nu gå här en stund och tänka på den tid då han själv var len om kinderna och vid sin faders sida en tidig högsommarmorgon smög fram i daggvätt gräs vid en norrlandsbäck, där forellen dansade över strömvirvlarna och högg efter metallglänsande flugor.

— Och farmor som ville ha en gädda! säger sonen.

— Det ska hon nog få. Vi har kastspöet med.

Abborrar fick vi. Sen var det tid för vår lilla kaffefrukost — då vi till vår besvikelse upptäckte att ryggsäcken innehöll allt vi behövde, utom de smörgåsar jag ställt i ordning. De låg kvar i torpet — därför att jag i sista minuten tyckte att

vi skulle ta med litet körsbär vi fått som extra förplägnad. När frukten kommit i påsen blev den kvar på ett bord — vi hade för brått att komma iväg.

Ja, vi tröstade oss med kaffet och med att vi skulle komma hem hungriga som vargar. Då är det gott att äta!

— — —

Vi ror och kastar. Några gäddor nafsar slött på kalevan och vi talar om svallkött — tills en äntligen spänner reven, dyker och börjar sin dans och kamp för livet. Jag är så säker att ha henne att hon i närheten av båten tar en störtdykning i djupet och slår sig fri. Bra gjort kan man säga — ur gäddans synpunkt.

Inga kommentarer till missödet kunde vara beskare än sonens blick — det fanns ingen trötthet i hans ögon nu. Ja, det tog tid, kanske mellan två, trehundra kast innan nästa gädda högg. Den lirkades och lotsades med försiktigare grepp in till båtsidan — och klarades fast hon gjorde ett våldsamt luftsprång på en meter över ytan.

Sonens uttryck när han tog in den glupska vattenvargen gjorde fadern blid till sinnes — och nu har vi två också ett gemensamt minne från denna undangömda sjö, och det var inte litet värt att se de hemmavarandes miner när vi återvände till torpet och sonen kunde säga, med den självklara stolthet som hör en framgångsrik fiskare till:

— Ja, här har farmor gäddan, farmor beställde. Kring en två kilo tror jag hon väger. Den blir fin att ugnsteka.

Det var en bra morgon, söndag var det också — men senare på dagen drog det hop till åska, så grädden surnade i källaren och den harmoni en god morgon kan ge inte behöver mycket för att sprängas. Men det är nu något som inte alls har med denna enkla historia att göra. Doften av de tidigaste timmarna har blivit något far och son äger gemensamt — och sämre bryggor försöker många klättra på över de djupa klyftor som alltid skiljt generationerna åt.

Nästa natt sov vi fint, saligt trötta.

vår kära stads förskönande. Har du sett hur våra gatuskyltar se ut?

— Nä, det har jag inte hunnit lägga märke till.

— Jo, det är ett skönt vittnesbörd om den gamla regimens slöhet. Det finns inte två av dessa skyltar som äro lika stora eller målade med likadana bokstäver. Denna viktiga sak har överlämnats åt husägarna. Det är alltså ett virrvarr som gör ett oskönt intryck. Jag tänker nu utfärda ett dekret som ålägger husägarna att skaffa nya och enhetliga gatuskyltar av kommissariskt fastställd modell och du skall övervaka att dekretet åtlydes . . .

— Det blir ett extra jobb för mej, och du talade om en affär . . .

— Det är en affär. Jag har redan planerat den. Skyltarna skola tillhandahållas på din expedition till det facila priset av 10 pluringar. De tillverkas av vår partikamrat plåtslagarmästare Maff för 5 pluringar styck. Det går åt cirka 2,000 skyltar. Det blir 10,000 pluringar för dej och mej att dela på. Ett fullt befoget tillskott till våra magna löner. Är du med på affären.

Polismästaren funderade en stund.

— Hm . . . grymtade han — det är inte riktigt rättvist . . . när jag ska ha allt besväret med försäljningen och övervakningen . . . och så bara hälften av kosingen . . .

Borgmästaren spände ögonen i kumpanen:

— Sitt inte och malla opp dej. Det är min idé och det är jag

som sätter igång affären genom utfärdandet av dekretet. Du är bara redskapet och kan vara glad åt att få hälften med, och den här affären är riskfri, för det här lilla rånet riskerar vi inte sinkaburum, eftersom vi nu själva är Rättvisans tjänare . . .

— Hm . . . men om det kommer till Ledarens kännedom . . .

— Var lugn, jag har skrivit till honom, och han ansåg det fullt i sin ordning att vi tar lite sportler om vi lägger ner extra arbete på stadens förskönande. Ledaren är mycket förstående i i såna här saker, inte alls främmande för såna små idéer . . . hähä . . .

— Hähä, instämde polismästaren. Och så beseglades affären med ett par klunkar ur flaskan, varefter de båda herrarna började fördjupa sig i sina gemensamma fångelseminnen.

— — —

Ett par månader därefter kunde den stad, som stod under de båda kommissariska ämbetsmännen Rimmels och Klopps målmedvetna förvaltning, ståta med nya snygga och fullständigt enhetliga gatuskyltar. De gamla skyltarna donerades högtidligen till den skrotinsamling, som ockupationsmaktens militärledning dekretat. Den goda idén spred sig hastigt till de övriga kommissariskt styrda städerna, och i skrivande stund torde ingen enda rostig och illa målad gatuskylt i någon av det ockuperade landets städer påminna om den gamla ruttna regimens slöhet och bristande skönhetssinne.

Bes.

Owe Key-Åhusen:



VÄGEN TILLBAKA

Han steg ut ur fängelset som en bruten man. Hans blick var skum och vattnig; den pojkaktigt stålblå glimten hade försvunnit, och gången, som i tidigare år varit smidig som en väl tränad gymnast, var stapplande. Nej, icke stapplande precis, men gav intryck av en man som vandrat för länge och för långt på jorden.

Fängelsetporten lästes bakom honom, icke framför hans liv. Han höjde blicken mot det himmelsblå ljuset, han sparsamt njutit genom det snävt tilltagna cellfönstret, insöp luften i djupa drag och andades ut den i välbehag. Han var alltså ute igen, en fri man. Vänstra handens fingrar höll hårt en linnesäck: hans ägodelar. Det han stått och gått i när polisen öppnat hans dörr och tvingat honom ner i bilen, som väntade på gatan. Högra handen kramade en femkronorssedel: samhällets tribut till en som avtjänat sitt straff. Han föraktade icke femman eller förringade dess värde som han kanske tillåtit sig förr i tiden, men vad skulle han ha den till? Han ägde ju bara en sliten linnesäck med lika slitet innehåll. Vad han ägt hade sålts exekutivt. Vad gagnade fem kronor en man, som är utstött från samhället och icke finner någon väg tillbaka. Det givs vägar, många vägar, men grindar måste öppnas med maktens grindpengar eller den samaritiska nyckeln. Den är emellertid icke alltid samaritisk i biblisk mening. Vanligen är axet igengrovt av förutfattade meningars rost. Det tarvas mycken olja för att välgörenhetens hjärterot skall luckras upp och den hjälpsökande finna en förståelse som icke bottnar i fariseisk självgodhet och överlägset sötsurt rotande i det förflutna. Hur skulle hjälpanstaltens tjänstgörande dam reagera, om den vädjande ställde följande fråga: — Hur står det till med dokto-

rinnan? Var det inte på Feiths konditori ni var nog älskvärd att servera mig en bakelse — när det begav sig...

Kan en man, som samhället slagit i ansiktet — må vara att han själv kastat handsken — resa sig upp igen? Den frågan är lika enkel som svår att besvara. Som redan nämnts, har du makt och medel: ja, men står du ensam och fattig: nej. Genom hederligt arbete och blodsvett kan du vinna din bärgning, men trevnad? Socialt förtroende? Andligt likaberättigande? Nej, du är varg i veum. Överallt, och där du minst anar det, sitta samhällsväktarna och vänta på tillfälle att göra narrkonster. Du, som är vapenlös, du får stå där med skammen och bita ihop tänderna i ett krampaktigt leende medan de sociala skälmarna stoppa bomullssuddar i öronen för att icke deras trumhinnor ska spricka i ekot av jublande applåder. Sa jag bomullssuddar; de äro ganska onödiga. Det samhälleliga örat är igenbommat av vax; applåderna hör örat, men de skada inte, ty vaxet är impregnerat samvetet. Det fungerar som ett okänsligt instrument, ungefär som en flygel, vars strängar ödelagts av fukt och kyla.

Han, den frigivne fången, följde vägen som ledde från fängelset in till staden. Endast ett stenkast skilde honom från den värld, som lever oantastbar.

Egentligen, vad har jag ute att göra? Går jag hem, hus och värdinna vidkännas mig icke. De fly min väg. Familj? Jag har ju aldrig haft eller ägt någon familj. Mitt blod är icke deras. Mitt är världsligt, deras socialt. Mitt namn? Evol Gaerland. Vem är Evol Gaerland? En man, som iklätt sig ansvaret för ett brott, därför att han älskade en kvinna som var brottslig.

Är vi icke alla brottsliga, undrade han och gick gatan fram.

(Forts. å sid. 26)

När man häktades, om man rökte på gatan

Då Kolumbus återvände till Spanien från sin upptäcktsfärd till Amerika, hade han med sig en del tobaksplanter mest för kuriositets skull. I Amerika hade man nämligen, långt innan Kolumbus kom dit, rökt både pipa och cigarr. Ja, på hållröstningar av det gamla kulturfolket aztekerna i Mexiko kan man än i dag se med vilken djup religiös aktning, tobaken omfattades där. Ordet tobak kommer kanske också av Tobasco i Mexiko, där Cortez hittade mycket tobak. Men det kan även komma av det infödda ordet tobak, som indianerna i San Salvador benämnde sina pipor. — Och cigarr kommer av det spanska ordet cigarro, som betyder "liten trädgård". Det var nämligen så spanjorerna benämnde de rullade blad, som de tog från sina cigarröls eller blomstertäppor, där de planterat de första tobaksplanter, som Kolumbus fört med sig från Amerika.

Rodrigo de Jerez, en av Kolumbus' män, försökte efter hemkomsten av ren nyfikenhet att röka en cigarr ute på huvudgatan i sin hemstad Ayamonte. Han blev omedelbart arresterad och överlämnades till Spanska inkquisitionen, där han måste tillbringa sju år i fängelse! — Annars var det England, som lärde Europa rökandets konst. I allmänhet säges det ju, att det var en sir Walter Raleigh, som introducerade rökning i Storbritannien men det var de engelska sjökaptenerna istället, som var först härutinnan. Först senare lärde sig Raleigh röka emellertid och kom genast underfund med tobakens möjligheter som handelsvara. Redan hade då stora skaror folk samlats på Londons gator för att beskåda, hur de från Amerika hemvändande sjökaptenerna promenerade omkring och bolmade på sina pipor! Av indianerna hade de lärt denna sed. Och inom kort blev denna "barbariska" vana på modet i London. Man kallade det dock icke att röka utan att "dricka" tobak, emedan man använde sig av pipa, som förde tanken på att röken dracks in.

Priset på tobak var ovanligt högt. Bokstavligen värderades varan i sin vikt i silver, ty ett pund tobak motsvarade precis vikten av ett pund i silvermynt. I Virginia, som då helt och hållet ägnade sig åt tobaksodling, blev denna nya handelsvara

så betydande, att den begynte användas i stället för mynt! Man betalade således löner och varor med tobaksbalar!

Pipor var sällsynta och högt skattade. I de s. k. tobagies i London — mötesplatser av kafétyp — passerade piporna från hand till hand. Kvinnorna rökte då obehindrat i samma grad som männen. På 1600-talet hade tobaksseden spritt sig till Holland, Frankrike, Tyskland och Österrike, ja, ända bort till östra Europa. Soldater, som deltog i trettioåriga kriget, förde bruket med sig till respektive hemländer. Varje krig sedan dess har förresten haft del i den alltmer ökade tobakskonsumtionen. I alla länder, som kom att bruka tobak, gjordes försök att odla plantan men egentligen blott i Turkiet och närliggande trakter var klimatet och jordmånen lämplig för den amerikanska växten. Många länder bildade redan då tobaksmonopol. — Portugisiska sjömän förde tobaksbruket till Japan, Kina, Indien och Filipinerna. Redan på 1700-talet rökte hela världen.

I slutet av 1700-talet fulländades cigarren i Amerika och introducerades därpå med framgång i Europa. Cigarretten kom därefter och användes i Frankrike första gången 1844. Bruket att snusa tobak populariserade fransmännen. Adelsmännen använde snus vid hovet, emedan de ansågo det mindre "barbariskt" än att röka!

Under Krimkriget 1856 fick cigarretten världspopularitet. Men genast uppstod opposition i anti-cigarettföreningar. I Förenta staterna kämpade således kvinnornas kristliga nykterhetsförbund länge och bittert mot rökandet. Och försäljning av cigarrer var samtidigt förbjuden i icke mindre än tolv amerikanska stater.

Så när vi nu dagligdags bannar våra dagars rätt så riktiga tobaksransonering, kan vi kanske genom att länka tankarna åt dessa svunna tiders "tobaksmartyrer" komma att se en smula ljusare på världen och dess problem var gång, ransonen är i nedan så att säga.

Hans Hansson.

Nr 7777 "Kock" (Forts. fr. sid. 20)

ny inryckning . . . Jag bävar för den dan, gnällde kocken och var ihärdig och om sig som en igel. Där vi gick och lullade nere på förrådet var han över mannarna i ett, obekymrad om ifall de hörde till vårt förband eller inte. En dag kom en civil karl upp på förrådet. "En senkomling som ska ha utrustning", menade kocken och var genast framme:

— Hej du, sa 7777:an. Vill du bli kock?

— ? ? ? ?

— Du får en femma i fall du bli'ret, sa 7777:an och tillade frestande. Du kan få köpa en ask snus på tobakskortet mitt med ifall du vill. . . .

Den gången lyckades 7777:an. Den civile var nämligen den nye förläggningschefen, major X, som tittat ner för att höra hur det gick, innan vi ryckte ut. 7777:an fick behålla både snuskortet och femman. Han ska gå in i en trädgravningspatrull i fortsättningen. . . .

Göteborgs stads personal skall tbc-undersökas. Hrr Hugo Höglund, Bror Westergren och Einar Lind ha i Göteborgs stadsfullmäktige väckt motion om att stadsfullmäktige måtte uppdraga åt den under Hälsovårdsnämnden sorterande dispensärcentralen att årligen medelst skärmbildsfotografering undersöka all i stadens tjänst anställd personal för tuberkulos samt att de för denna undersökning erforderliga kostnaderna, beräknade till 20,000 kr., torde uttaxeras och upptagas på hälsovårdsnämndens stat för 1945.

Skärmbildsfoto på Solliden. En anläggning för skärmbildsfotografering har installerats på Sollidens sanatorium vid Östersund. Anläggningen är ansluten till sjukhusets övriga röntgenutrustning och har dragit en kostnad av 7,750 kr., varav landstinget bidragit med 1,750 kr. och Nationalföreningen mot tuberkulos 6,000 kr. Den nya anläggningen möjliggör massundersökningar till ett mycket lågt pris. En undersökning kostar sålunda 50 öre under det att en vanlig röntgenexponering kostar 5 kr.

Eskil Edén:

JIM BROWN FRÅN MONROVIA



Jim Brown var en skojare.

Hans själ var lika svart som hans hud.

Jim Brown var nämligen en fri man i Monrovia, negerrepubliken Liberias huvudstad, och som sådan visste han sin position — i synnerhet då mot de vita.

Hans syndaregister var visserligen lika stort mot de svarta bröderna, men i Monrovia har en färgad gentleman mycket stora privilegier och landets lagar äro huvudsakligen riktade mot de vita. Det var kanske litet hårt sagt. Rättare borde det möjligen heta: mot alla som icke tillhöra republiken. Mot de egna rättssubjekten är lagen däremot ytterst tolerant.

Det var egentligen endast en enda gång under hela sin hittillsvarande bana som Jim Brown råkat i delo med höga rättvisan i sitt land, och det var när han stulit alla fyra ringarna från mr Erringtons, den amerikanska konsulns, bil, och att han då åkte fast berodde inte så mycket på denna gärning i och för sig, utan på att justitieministern fått löfte att låna vagnen för en tur till det inre av landet. Detta lilla nöje hotade nu att gå i stöpet för denne, men den påföljd att Jim Brown blev arresterad och dömd till böter. — Ja, han måste till och med lämna tillbaka ringarna. Annars hade ju ministern inte kunnat företa den där resan.

Eljest hade Jim Brown huvudsakligen specialiserat sig på vita turister. Inte så att han bestal dem — långt därifrån! Men det var så enkelt. Man endast höll sig framme och passade vid tillfälle på och gjorde dem någon tjänst — visade vägen eller någonting dylikt — och så skickade man dem en räkning. En saltad räkning på tre, fem, ja tio pund — alltefter personens förmögenhetsställning.

Naturligtvis skrek delikventen och beklagade sig för sina bekanta. Dessa förklarade visserligen, att visst var det utpressning och visst skulle beloppet i händelse av rättsförfarande bli väsentligt nedsatt — något måste man ju i alla fall betala när man på sätt och vis anlitat karlen — men att respektive lands konsul skulle råka ut för en hel massa trakasserier innan saken fortskridit så långt. Tja, och då betalade turisten — huvudsakligen för att bespara sitt lands representant en massa obehag. Ty negrerna kunde vara kitsliga.

Nå, en sån där kupp kunde ju endast utföras en gång mot en och samma turist, men dylika begåvo sig i allmänhet inte till Monrovia mer än en tripp i sitt liv. Däremot strömmade ständigt nya till. Afrikas enda negerrepublik var ett trestjärnigt dragplåster.

Till slut började det dock gå upp för Jim Brown, att det var en synd och skam att låta de egna rasfränderna utanför Liberias gränser gå helskinnade hans näsa förbi. Det fanns säkerligen mycket att göra även där — hade inte vita köpmän tjänat fina förmögenheter därinne? På elfenben till exempel.

Men härför fordrades en hel del kapital, och trots han vetat att ständigt hålla sig framme, hade Jim själv icke tillräckligt sådant för en större kupp.

Det blev att anlita släkt och vänner.

Visserligen kände dessa Jim Brown som en skojare av renaste vatten, men som en knepig skojare som förstod att vända

Vägen tillbaka (Forts. fr. sid. 23)

Jag var tretton år, när jag tog tjugofem öre ur min moders portmonnä, betydligt äldre när jag tillskansade mig tjugofem kronor ur en kamrats plånbok, han som bedrog mig på fyrahundra — jag var väl för feg att kräva dem tillbaka — och en gång, när hände det nu? Jovisst, jag var ju gift — lånade jag ett lexikon av en bekant, sålde det antikvariskt för 2:75 och fick på ett enkelt men brottsligt sätt middagsmat till hemmet. Det är icke något rimligt försvar för en man, att han icke kan se en kvinna lida nöd, ännu mindre sin hustru. Nej, gode Evol, filosoferade han vidare, du har intet att beklaga dig över. Lindrigt har du sluppit undan även om du sonat en annans brott.

För all del, tjugofemöringen upptäcktes, de tjugofem kronorna blev du ertappad för, och lexikonet — skrev han inte, när han upptäckt att du inte kunde simulera, att polisanmälan hängde över ditt huvud. Jo, det gjorde han. Och du, ja, du köpte ett nytt lexikon, sista upplagan för 26:50... Det blev en dyr vardagsmiddag, Evol. Förlust 23:75 plus förakt. Ett förakt, som aldrig lämnar dig. Vem vet, du kanske fått 2:75 om du bett "bekantingen", men du var för stor, ville inte avslöja ditt elände. Rätt åt dig. En tjuv skall arbeta som en tjuv, icke som en människa som ser längre än till tingen och tingens värde. Du har icke utstått mer än du förtjänat.

Han slängde upp linnebyltet på en spårvagns främre plattform, sköt in femman genom dörrens biljettglugg. Konduktören såg vänligt kritiskt på honom, räknade upp 4:80 i handen. Gaerland släppte ner silvret i högra kavajfickan. Någon portmonnä ägde han inte. Han var en oförfärdig västficksman. Men när polisen hämtat honom hade han icke västen på sig. Han lyssnade till räls ljudet som till himmelsk musik, en lovsång till en straffånge som återbördats till staden, följde husraderna, rekapitulerade namn och data och dagar, glädjestunder och triviala moment. Han var så ovan vid friheten, att han icke ögonblickligen observerade hållplatsen, där han stigit av otaliga gånger, dag efter dag, år efter år — och frihetens sista dagar med henne i handen. I sista sekunden hoppade han av spårvagnen. Linnebyltet höll han i vänster hand.

Alkoholbetonade individer lär lida av afobi eller populärt uttryckt: torgskräck. Den kan man ju frigöra sig ifrån genom att säga upp tro och loven med kung Alkohol. Det finns dessvärre en allvarligare afobi och den har sin rot i själens sårbarhet. Och för en straffånge, som efter frigivelsen står på ett öppet torg, för honom bör nog alkoholisten böja knä.

allt till sin egen fördel. Den där bilhistorien hade han ju emot sig förstas — för all del bara därför att den misslyckats — men till slut flöto dock efter oändliga palavrer om procenter och dividender de erforderliga medlen äntligen in.

De facto ansåg Jim Brown alla dessa släktingars och vänners diskussioner om provisioner och vinster som enbart tidsödande löjligheter — han ämnade inte låta dem få en centavo med av vad han kunde lura åt sig — men när det nu inte gick att komma åt penningarna på annat sätt — — —

Jim förvandlade en del av det hopsamlade kapitalet i varor, den andra medförde han i klingande valuta — även negrerna i det inre kände alltför väl till värdet av mynt i dessa tider.

Resans mål var Buomaland. Dettas kung, den gamle räven Butaku, påstods äga massor av elfenben.

Butaku visade sig mycket tillmötesgående, visade sig uppskatta de offererade varorna och visade utpräglat intresse för den i utsikt ställda kontanta valutan.

Nu först förstod Evol Gaerland hur ensam och utstött han var; fattade det i ordets brutalaste mening och betydelse. Till höger låg banken, där han för ett år sedan suttit som välbeställd tjänsteman, till vänster spökade stadshotellets fasad; gudskelov att inte portieren eller någon av vaktmästarna hängde utanför... Och alldeles intill, huset nummer 14, två trappor upp, där bodde direktör Stig Ferkel, som en gång var hans vän.

— Har jag rätt att visa mig, söka upp honom? Han får tänka vad han vill — jag måste veta hur det gått med Edith. Fängelsetiden var förbi. Hur mycket lättare hade den icke varit om hon blott en enda gång hälsat på honom, mött hans blick och tryckt hans hand. Löjligt, jag är fånig, tänkte han. Varför skulle Edith smutskastas i onödan. Folk pratar och det var ju icke otänkbart att... nej, du handlade rätt, Edith. Tack för att du inte kom... Bäst som skett och sker.

Evol Gaerland andades lugnare, när han kommi innanför entrédörren. Linnepåsen satte han ner till vänster i stora upp-gången. Stal någon den eller slängde den i soptunnan, inte blev han fattigare för det.

Nu öppnar naturligtvis Alma, tänkte han, när han ringt på dörrklockan. Han fingrade nervöst på slipsen och fuktade de torra läpparna med tungspetsen.

Dörren gick upp. En kvinna tog ett steg tillbaka.

— Edith, utropade han, och tänkte böja knä, när han på hennes vänstra hand, som ännu icke släppt låsvredet, upptäckte tvenne gyllene ringar, vigselringar.

Fru Stig Ferkel, hans Edith, tillhörde dessa kvinnor, som kunna älska men begagna kärleken som medel i kampen för livets goda. Småleende tvingade hon sig till behärskning och sade: — Stig är inte hemma men roligt att se dig igen... stig på...

Hade Evol Gaerland varit en människa, vars instinkt predestinerat honom till överdriftshandlingar, hade han i detta ögonblick begått våld mot Edith, kanske dödat henne; henne som han älskat och skyddat. Men han var endast en ensam människa, som gav vad han förmådde och icke begärde något tillbaka. Bittert log han, vände ryggen till utan ett ord och gick trappan ner.

Samma magra fingrar som gripit om linnebyltet i fängelset grep nu påsen i farstuvrån, och tårögd gnlade han, när han lämnade huset nummer 14, gnlade.

Skräcken var som bortblåst. Torget generade honom icke längre. Han följde gatan ner mot vattnet, gnlade och gnlade och strök då och då bort en tår som obehagligt fuktade kinden.

Och mer vet jag inte om honom.

Därför sände han hemligen ut sina män för att på lämpligt ställe gräva ner en del gamla betar lagom djupt i jorden. Sedan sålde han efter ändlöst parlamentarande en hel obefintlig elefantkyrkogård till Jim, lät denne som prov gräva upp de nyligen utplanterade betarna — och fick sin betalning i förskott.

— — —

Efter återkomsten till Monrovia var Jim Brown en bruten man. Det var inte det, att han förlorat alla pengarna — det var det, att man inte längre hade någon tilltro till hans kapacitet.

Ingen höll honom om ryggen längre. Hns gamla näringsfång var även omöjliggjort — myndigheterna sågo ej längre mellan fingrarna.

Jim Brown sjönk och sjönk och sjönk. Till sist måste han söka sin utkomst som vanlig, hederlig arbetare.

Vilket är en föraktad position i Monrovia.

Etter Annat

Jag läser i en tidning en intervju med en sanatorieläkare i västra Sverige om de lungsjukas problem. Däri beröres

vill knappast skriva under på att bacillskräcken är på retur.

Åtminstone inte i Holmsund.

**Bacill-
skräcken
igen**

också smittoskräcken och läkaren säger, att denna glädjande nog är på retur. Han förklarar, att är det någon, som inte vill arbeta tillsammans med

en som värdats för tbc, så brukar det för det mesta gå att ordna på så sätt att man smittskyddympar kamraterna.

Sådant är glädjande att höra. Man skulle bara önska att detta doktors uttalande kunde gälla allt Sveriges folk, att man kunde konstatera, att bacillskräcken — denna lömska och grymma själssjukdom — överallt var på tillbakagång, att man inte reagerade på ett sämre sätt mot en lungsjuk men smittofri arbetskamrat än att man lät calmettevaccinera sig.

Tyvärr är det inte så väl. Alltför ofta får man höra talas om meningslösa och grymma yttringar av den speciella vidskepelse, som vidlåder en del människor i deras förhållande till de lungsjuka. Ett typiskt fall av obefogad hänsynslös bacillskräck inrapporteras från Norrland, närmare bestämt från ett samhälle, som heter Holmsund.

Händelseförloppet är i korthet följande: Några bridegntresserade herrar beslöt bilda en bridegklubb och annonserade efter medlemmar. Bland dem som anmälde sig var en man, som tidigare legat på sanatorium men vars smittofarlighet inte är större än att han tillåtes vistas i hemmet trots att han har minderåriga barn — kort sagt han är ur smittosynpunkt ofarlig. Men bacillskräcken satt på lur. Snart fick han på avvägar veta att hans närvaro i bridegänget inte var önskvärd. Två av klubbens medlemmar skulle gå ur, om mannen som legat på sanatorium fortsatte att vara med. Och så måste han lämna bridegklubben.

När man hör sådant, att karlar, som kanske t. o. m. vill gälla för att vara omdömesgilla, förnuftiga, råkar i panik inför utsikten att nödgas spela kort med en f. d. sanatoriepatient, blir man minst sagt betänksam. Och man

Ensamhet

På en restaurang satt en ensam man mitt bland alla stojande sällskap.

Han föreföll försjunken i djupa tankar.

Plötsligt lämnade en annan gäst sitt sällskap, banade sig väg till den ensamme mannen, bugade sig och sade:

"Jag har ofta lagt märke till er. Ni intresserar mig i högsta grad. Ni ser inte ut som andra människor. Ni ser ut som en som... tänker."

"Misstag, kära ni", svarade den tilltalade. "Det är bara ensamhet."

"Så mycket bättre", sade den frågande. "Jag hade nämligen tänkt föreslå er, eftersom ni en gång för alla intresserar mig, att vi fick göra varandra sällskap för kvällen."

De gjorde varandra sällskap. De pratade och skämtade. De diskuterade och kommenterade. De åt och drack.

När stunden kom, att restaurangen skulle stängas, sade inkräktaren:

"Men vad går det åt dig? Du ser ju fortfarande ut som som en som... tänker."

"Misstag, kära du", svarade den andre. "Det är fortfarande... bara ensamhet."

Henry Villgrund.

Lätt förtjänta pengar.

Bilterroristen P:son från Stockholm råkar i en landsortskurva köra över en hund, bromsar in och säger till bonden Efraim som står bredvid:

— Är ni nöjd med hundra kronor för hunden?

Efraim: — Javisst.

Han får hundralappen, bilen susar vidare, och Efraim filosoferar:

— Jak unnrar just, vem som rådde om hunnkräke?

Axiom i pressen.

I en veckotidning har en kritisk herre tillverkat följande små spydigheter om de vanligaste patentomdömena i dagspressen, vilka upprepas av slentrian och vana.

Alla reflexioner gör sig själva.

Alla brandkårer uttrycker med sedvanlig snabbhet.

Alla avlidna gamla sjöbussar har haft hjärtat på rätta stället.

Alla hundraåringar har sina själsförmögenheter i behåll.

Alla trontal uppläses med hög och fast stämma.

Alla ministerkriser är utdragna.

Alla tyfoner är fruktansvärda.

Orsakerna till alla eldsvådor är ännu icke riktigt klarlagda. — Man gissar på kortslutning.

Hälften av alla välgörande ändamål är goda, de övriga behjärtansvärda.

Alla furstliga personer underhåller sig vänligt.

Alla donationer på över 5.000 kr. är storslagna.

Alla ovanstående uppgifter bör tagas med reservation.

*

Utanför ett hus i Köpenhamn stod ett litet högröstat sällskap härom kvällen. Man höll på i tre kvart med att ta avsked av en flicka. Slutligen öppnades ett fönster i andra våningen och en bitter mansröst ropade:

— Skall vi inte få fred och ro?

Och en röst ur det glada sällskapet:

— Utsikterna äro inte stora, min herre. I varje fall sade man inget om det i kvällsnyheterna.

*



— Ha-ha-ha! Vem har givit dig den där blåtiran?

— Fredrik.

— Va säger du, Fredrik, den lilla stackarn.

— Tss! Inte något ont om de döda.

Det låg närmast till hands!

Red. Ivar Öhman har i Hermod's månadstidskrift "Korrespondens" skrivit en artikel om kroppsarbete och konst, vilken inledes med Oscar Wildes aforism: "Det finns ögonblick då konsten nästan når upp till kroppsarbetets värdighet." Författaren har dragit fram två exempel på att kroppsarbete och konst kan förenas, det är Karl Östman och Josef Kjellgren som han närmare synar i sömnarna.

Öhman påpekar hur t. ex. Kjellgren, som är en hänförd besjungen av arbetets glädje, inte är någon skrivbordsmäniska, utan också hugger i och grovjobbar ty — som Kjellgren själv säger — en författare får inte stänga in sig i en kammare och tappa kontakten med arbetet, samhället, verkligheten.

När Josef Kjellgren för några år sedan skrivit sin stora roman om Västerbrogbygget, "Människor kring en bro", färdig och lämnat in den till en romanpristävling, gick han inte kvar i Stockholm och väntade på besked.

Nej, han tog hyra till sjöss, och efter några månader, när han var i Swansea, kom det meddelande från rederiet, att han hade en massa telegram och expressbrev liggande... Förlag och tidningar i Sverige ville komma i förbindelse med honom: han hade vunnit ett stort pris. Och flera gånger måste han lämna jobbet i maskinen och gå i land och ta emot telefonsamtal från Sverige.

— Andra eller tredje gången detta hände, kom styrman ner och sa ett par ord, som jag aldrig glömmar. Han gav mig en underlig och medlidans blick och sa: "Har du det besvärligt däröppe i Stockholm, Swede? Är du fast för barnuppfostringsbidrag?"

Det var inte underligt, att styrman tog sig en funderare. Det är inte precis vanligt, att en man "för om masten" ligger och telefonerar mellan Swansea och Stockholm.

Och så låg det av gammal vana närmast till hands att gissa på barnuppfostringsbidrag".

*

Ur levande livet.

— Färväl, viskade han i hennes ena öra och kysste hennes blåvita läppar, därpå gick han in i ett angränsande rum för att koncentrera sig.

— — —

"En ung man, elefant från topp till tå, trädde inom dörren, satte sig vid ett bord och tände två lokaler i ett anddrag" . . .



— Va sa din fru, när du kom hem i natt?

— Inte ett skvatt. Jag hade blandat cement i hennes nattkräm, innan jag gick hemifrån.

Överflöd på ull och bomull.

Berodde det på tillgången skulle ingen behöva frysa i världen efter kriget.

Världens bomullslager uppskattades nämligen den 1 augusti till inemot 24 miljoner balar, vilket var rekordhöjd. Världsförbrukningen av bomull uppgick säsongen 1942—43 till ej fullt 25 miljoner balar.

Av världsproduktionen av ull, som före kriget uppgick till omkring 1,9 miljoner ton, varav 40 procent kom på Australien, Nya Zeeland och Sydafrikanska unionen, avsattes före kriget omkring 600.000 ton årligen på europeiska kontinenten, som därmed var den största ullkonsumenten. När Kontinentaleuropa numera har bortfallit som köpare av ullen från de brittiska dominions, som på grund av obetydlig egen konsumtion svarade för 80—90 procent av världsexporten, så har följden blivit att 200.000 à 300.000 ton ull årligen blir osåld och lagrad i producentländerna. Till detta kommer att europeiska kontinenten under kriget har ökat sin förstam betydligt, samtidigt som framställningen av cellulul blivit en betydande faktor att räkna med.

*

— Nej, sade den kalla fadern som hade en fot i senaten, ni får aldrig mitt samtycke till min dotters giftermål. Ni kan inte försörja er själv, ändå mindre oss.

Ungersk läkare vill bygga stad för tbc-sjuka

I kampen mot tuberkulosen, mot vilken sjukdom f. n. föres ett energiskt propagandafältåg i Ungern i form av upplysningsveckor och åtgärder av myndigheterna, har ett förslag av en läkare att grunda en särskild stad för tuberkulossjuka väckt stort uppseende och diskuteras f. n. livligt. I en broschyr med titeln "Bygg tuberkulosstäder" utgår dr Ludwig Czaktornayi från det faktum, att 20.000 personer årligen dör i tuberkulos i Ungern och att antalet lungsjuka för närvarande är 100.000, som i sin tur ständigt utsätta cirka 150.000 familjer för smittofara. Enligt denne läkare borde det finnas minst 60.000 sängplatser på sanatorier enbart för tbc-sjuka, men i samtliga sjukhus och sanatorier finns det blott 60.000 sängplatser för alla sjuka och en fördubbling av detta antal sängplatser har inte gått att åstadkomma av finansiella skäl. Läkaren föreslår därför uppförande av särskilda tbc-städer med små hus för en à två patienter i varje hus med gemensamma församlingshus, skolor, kyrkor, biograf etc.

Varje sådan stad skall uppgöras i en skogig trakt med sunt klimat. Varje hus bör ha en egen trädgård och ligga vid en dammfri gata. Borgmästare och stadstjänstemän kunna utnämnas bland de lättare sjuka. Myndigheterna måste sörja för att alla lungsjuka i en sådan stad måste stanna tills de blivit fullt återställda. Byggandet av sådana städer skulle bli mycket billigare än byggandet av ett motsvarande antal stora sanatorier. Lungsjukdomarna skulle begränsas och tusentals sjuka, som annars obevekligt voro dömda till döden, kunde på detta vis räddas till livet.

Förslaget påminner något om ing. Cederströms omdebatterade "socialstad".

*

Examen på Karlberg.

Generalen övertar förhöret.

— Nå, kadetter, vi antar att kadetten för befäl över ett kompani och plötsligt blir beskjuten från toppen av en brant kulle, som vi antar ligger här ovan till höger — vad gör kadetten då?

— Jag kommenderar "omkull", general.

— Vad? Här mitt i flacka terrängen?

— Nej, general, bakom den klippan som vi antar ligger här . . .

Schackspalten

Red. av E. Lundin.

Två lika schackpartier

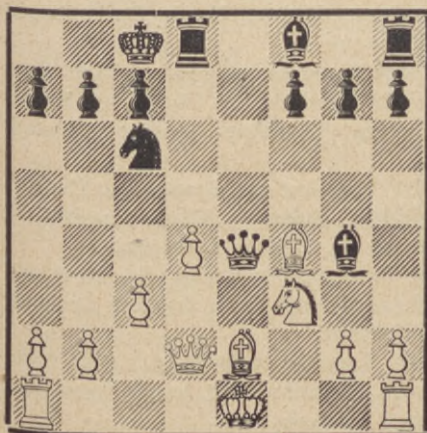
Att två schackpartier blir lika spelade måste betecknas som en prima sensation. Det inträffar nämligen ytterst sällan och förutsätter, som man lätt kan förstå, ett parti med litet antal drag.

I det senaste numret av den finska schacktidningen "Suomen Shakki" publiceras ett parti från en finsk turnering förra året. Partiet är exakt lika med ett i Oslo spelat parti mellan Lars Hansen—Erik Lundin vid Nordiska turneringen 1928! Innan ens själva spelöppningen hunnit avverkas följer som en blix från klar himmel en genast avgörande och mycket vacker kombination. Vi återger här den finska "upplagan" av partiet.

Kungsgambit.

K. Blomberg	E. Candolin
1. e2—e4	e7—e5
2. f2—f4	e5×f4
3. Sg1—f3	d7—d5
4. e4×d5	Sg8—f6
5. Sb1—c3	Lc8—g4
6. Lf1—e2	Sf6×d5
7. d2—d4	Sb8—c6
8. Sc3×d5	Dd8×d5
9. Lc1×f4	0—0—0
10. c2—c3	Dd5—e4!
11. Dd1—d2	

Ser naturligt ut som förberedelse till lång rockad. Den följande kombinationen var också svår att förutse.



Ställning efter 11. Dd1—d2.

11. — —	Td8×d4!!
12. Sf3×d4	Sc6×d4
13. c3×d4	

Även på andra drag är vit förlorad. På textdraget följer kombinationens poäng.

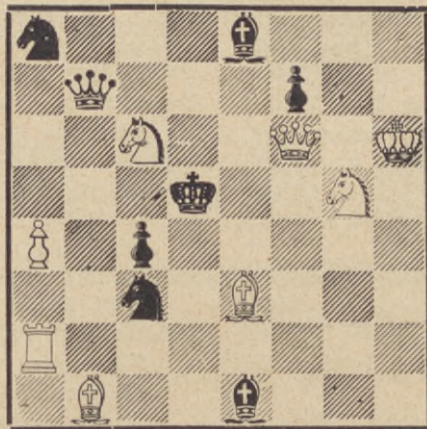
13. — —	Lf8—b4!
14. 0—0	Lb4×d2

Uppgivet.

Svarts materiella övervikt är snabbt avgörande.

Problem n:r 97.

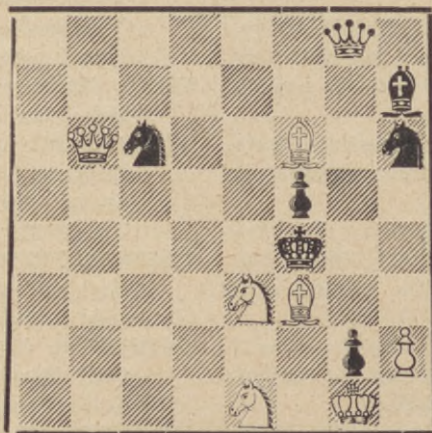
Av T. M. Brown.



Matt i två drag.

Problem n:r 98.

Av J. Berger.



Matt i två drag.

Lösningar. Problem nr 95: 1. Tal.
Problem nr 96: 1. Ka3.

Söndagsnisse-Strix.

På ålderdomshemmet i G-torp i Västergötland hade stråkkvartetten "Filo", på anmodan av hemmets föreståndarinna, en kväll kommit för att glädja gämlingarna med några låtar.

"Blind-Anders", som inte kände till arrangemanget, var för tillfället en smula krasslig och låg därför och vilade på sitt rum i andra våningen. Han fick ingen ro för det musikaliska oväsendet och så småningom ilsknade han till. Rätt som det var fick musikanter och åhörare se honom komma trevande nedför den öppna trappan till samlingsrummet, och i ett pianissimo stannar han och skriker:

— Stäng å eländet!!

MALCUS

Spiralborr och verktyg

av svenskt kvalitetsstål tillfredsställa de högsta anspråk på skärhastighet, precision och hållbarhet. Stort lager av alla förekommande dimensioner och typer.



A.-B. MALCUS HOLMQUIST - HALMSTAD

De Lungsjukas Riksförbund

Kocksgatan 15, Stockholm.

Tel. 41 39 99.

Ombudsman Frithiofs bost. tel. 51 26 95.

Red. Sandréns bost. tel. 40 69 93.

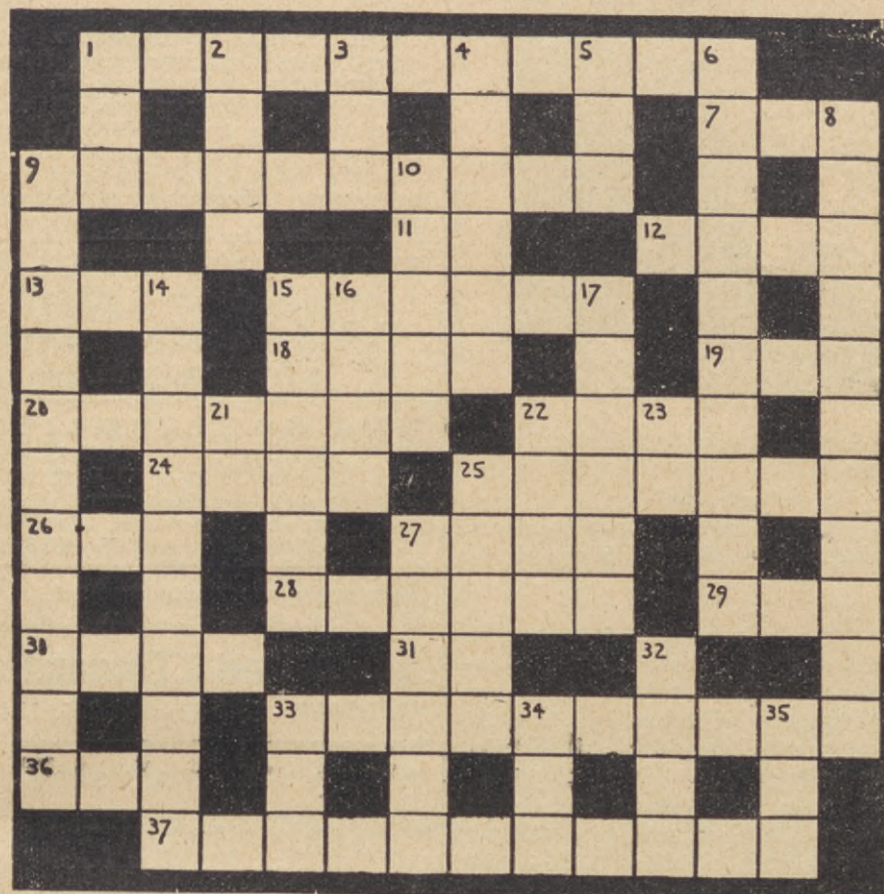
Kassör Hillers bost. tel. 49 60 96.

Konvalescentföreningar

anslutna till De Lungsjukas Riksförbund.

- BLEKINGE LÄN:** Konvalescentföreningen för TBC-lungsjuka i Blekinge Län, Box 95, Karlskrona. Ordf. Ragnar Andersson, Strömsberg, Spjutsbygd, kassör Arvid Mattisson, Ekholmsstrand 18, Karlskrona.
- BORÅS:** SÄLKO Södra Älvsborgs läns konvalescentförening. Korresp. Sam Johansson, Nelsongatan 4, Borås.
- ESKILSTUNA:** ELKÄ (Eskilstuna Lungkonvalescenter). Ordf. J. A. Åkerlund, Ruddamsgatan 31, Eskilstuna. Tel. 348 36. Kassör Bertil Anderzon, Rosenfors, Skogstorp.
- ESLÖV:** Konvalescentföreningen för TBC-lungsjuka i Eslöv med omnejd, Box 107, Eslöv. Ordf. Thure Olsson, Eslöv.
- FALUN:** Konvalescentföreningen för Kopparbergs län. Korresp. Karl Jonsson, Box 21, Falun.
- GÖTEBORG:** Göteborgs Lungsjukas Centralförening, adr. Hertzia (Tel. 11 96 02). Expeditionstid: 10—13 och 15—17, lörd. 10—14.
- HALLANDS LÄN:** Hallands Läns Förening för Lung-Tuberkuloskonvalescenter. Ordf. John Höög, Engelbrektsgratan 7, Varberg, sekr. Ingrid Carlsson, Godhemsgat. 18, Kungsbacka.
- HÄLSINGBORG:** De Lungsjukas Konvalescentförening, Trädgårdsgat. 19, Hälsingborg.
- HÄRNÖSAND:** Ängermanlands Lungsjukas Konvalescentförening. Ordf. Yngve Mattsson, Skeppsbron 1, tel. 23 37. Sekr. och korrespondent Folke Åsell, Storgatan 31, tel. 15 42. Kassör Gerhard Andersson, Bollgränd 2, tel. 22 35. Postgirokonto nr 26 29 24.
- HÖGANÄS:** De Lungsjukas Konvalescentförening, Höganäs. Ordf. Nils Axén, Kullagatan 20. Sekr. Robert Dahlström, Allégatan 20.
- JÖNKÖPING:** Jönköpingsortens Konvalescentförening för TBC-sjuka. Ordf. Harald Westman, Merkuriusvägen 57, Jönköping.
- KALMAR:** Kalmar Konvalescentförening. Ordf. Carl Hellström, Ståthållaregatan 13. Sekr. Sigfr. Celander, Box 731, Kalmar (Tel. 26 41). Månadsmöten första tisdagen i varje månad i Folkets hus.
- KARLSKOGA:** Konvalescentföreningen för lungsjuka inom Karlskoga med omnejd. Ordf. Bertil Krona, Riksbyggen nr 2, Aggerud, Karlskoga.
- KRISTIANSTADS LÄN:** De Lungsjukas Förening i Kristianstads Län. Ordf. Martin Persson, Box 932, Hässleholm. Sekr. Elisab. Borg, Osby. Föreningsmöten hållas i april och aug. månader.
- LANDSKRONA:** Understödsföreningen för lung-tbc-sjuka i Landskrona stad. Expedition Fiskaregränden 31, Postfack 113, expeditionstid månd. och torsd. 19—20.
- LULEÅ:** Luleå Konvalescentförening ("Konscento"). Ordf. Bertil Backman, Bergnäset, Luleå. Tel. 35 19. Sekr. Göte Landström, Södra Strandgatan 27—29, Luleå. Tel. 23 61. Lokal A. B. F. Föreningsmöten hållas 1:sta söndagen i varje månad.
- LUND:** Konvalescentföreningen för TBC-lungsjuka i Lunds stad. Ordf. Folke Thörnberg. Exp. L:a Fiskareg. 4 (Tel. 49 90). Expeditionstid: 12—14. Föreningsmöten hållas första tisdagen i varje månad kl. 6 å Wieselgrens minne.
- LYCKSELE:** Konvalescentföreningen Bången. Ordf. Arne Johansson, Vägsele.
- MALMBERGET:** Malmbergets Konvalescentförening. (Malkova). Ordf. Sixten Andersson, Österlånggatan 50, korresp. Sigmund Persson, Hermelin 159, Malmberget. Möten hållas andra fredagen i varje månad. Lokal Folkets hus C-sal.
- MALMÖ:** Understödsföreningen för Lungtbc-sjuka i Malmö stad, Almbäcksgatan 2 B, Malmö.
- MALMÖHUS LÄN:** Malmöhus Läns Lungsjukas Centralorganisation, Kamrergat. 3, Malmö.
- MEDELPAD:** Medelpads Lungsjukas Konvalescentförening, Folkets hus, exp. 3, Sundsvall. Ordf. Bengt Wedin, sekr. Nils Thelin. Exp. i Folkets Hus hålles öppen onsd. och lörd. 12—2. (Tel. 26 88).
- NORRBOTTENS LÄN:** Norrbottens Lungsjukas Centralförening. Ordf. Widar Östling, Ängesbyn.
- NORRFJÄRDEN:** Norrfjärdens Lungsjukas Förening. Ordf. Rudolf Persson, Sjulsmark, kassör Gustaf Öhman, Norrfjärdens.
- PITEÅ:** De Lungsjukas Konvalescentförening. Ordf. och korresp. Gerhard Karlsson, Box 723, Piteå. Tel. 1730. Kassör Kjell Strandberg, Box 17. Tel. 1008 eller 1161, Piteå.
- SANDVIKEN:** Sandvikens Lungsjukas Konvalescentförening. Ordf. Ivar Persson, Västanbyg. 10, Sandviken.
- SIGTUNA:** Sigtunaortens Konvalescentförening. Ordf. Richard Pettersson, Löfstaholm, Knivsta.
- SKARABORGS LÄN:** Skaraborgs Läns Konvalescentförening. Ordf. Lennart Åberg, Postfack 16, Skövde.
- SKELLEFTEÅ:** Norra Västerbottens Konvalescentförening. Ordf. Ragnar Svedberg, Kågevägen 12, Skellefteå.
- STOCKHOLM:** FLIS (Föreningen för Lungsjuka i Stockholm), Kocksgatan 15, Sthlm. Ordf. Felix Svensson. Expeditionen Kocksgatan 15 hålles öppen torsdagar kl. 19—21, måndagar och onsdagar 13—15. Tel. 40 65 71. Postgiro 15 99 30. Föreningsmöten febr.—maj i H. S. B.-salen, Flemminggatan 41, andra torsdagen i varje månad kl. 19.30.
- STOCKHOLMS NORRA FÖRORTER:** "Sako" (Förening för sanatoriekonvalescenter i Sthlms norra förorter). Ordf. Bertil Forsström, Vegagatan 33, Sundbyberg, tel. 28 36 21. Månadsmöten hållas i Folkets Hus C-sal, Sundbyberg i regel andra torsdagen i varje månad.
- UMEÅ:** Konvalescentföreningen Lövssta, Umeå. Ordf. Harald Holm, Box 1836, Holmsund.
- UPSALA LÄN:** Upsala läns konvalescentförening. Ordf. Sven Lindberg, Svarthamn 27, Skutskär. Tel. Harnäs 165. Kassör Syster Karin Dansson, Ulleråkers sjukhus, Upsala. Tel. 384 35.
- VÄSTERBOTTENS LÄN:** Västerbottens Lungsjukas Centralförening. Ordf. Hilding Hedman, Hällnäs Sanatorium, sekr. Alexander Andersson, Hällnäs Sanatorium.
- VÄSTERVIK:** Västerviks Konvalescentförening för tbc-sjuka. Ordf. Harry Druid, kassör och sekr. Ingvald Axelsson, Ö. Kyrkogatan 49, Västervik.
- VÄSTERÅS:** Västmanlands Konvalescentförening. Ordf. Folke Pettersson, Tomtebo 81, Hallstahammar, kassör Sixten Andersson, Statorvägen 5, Västerås.
- ÖREBRO LÄN:** Örebro Läns Patientförening. Postfack 92, Örebro. Ordf. Alfred Lindahl.

KORSORD NR 6



VÅGRÄTA ORD

1. En tämligen opersonlig svenska. (11)
7. Hör till Dramaten. (3)
9. "Strängarna sju han rör till ett härligt klingande sam ljud, än med fingrarnas hjälp och än med sin elfbenspléker." (Vergilius) (10)
11. Shaw. (2)
12. Torde väl herr Toffelman känna sig i äktenskapet. (4)
13. Är vegetationen i urskogen. (3)
15. Före Lucia. (6)
18. Ett sätt att komma undan för mindre. (4)
19. Omtyckt blir omtryckt. (3)
20. Hur kan ni äta makrill?
Ni vet väl att den äter lik! (7)
22. Fann Sherlock Holmes där doktor Watson minst anade. (4)
24. Venetiansk spets. (4)
25. Smärtsamt minne av svärmare. (7)
26. I kronor. (3)
27. Bor kanske i en koja. (4)
28. Hör till dynastien Barrymore. (6)
29. England vinner kriget, det är många — (3)

30. Ett hus efter fullträff. (4)
31. Allt under ett tak. (2)
33. — Jag undrar hur det går med kriget...
— Ja, säj det.
— Ja, detsamma säger jag. (10)
36. Löper på viss tid. (3)
37. Exotiskt drev. (11)

LODRÄTA ORD

1. Hoppas vi att ni är. (3)
2. Må ej opåkallat läggas i blöt. (4)
3. Polischef i Oslo. (3)
4. Brukar inte den avhållsamme. (6)
5. En som levt om i sina dar. (3)
6. Mockasin. (10)
8. Stark pinne. (11)
9. Acta reveldit noga! Det är Kisens uttryck —. (11)
10. Lämpligt namn på ljushårig mansperson. (5)
14. Har strykande åtgång överallt. (10)
15. I psalmboken och i varje dams handväska. (6)
16. En vars pengar figurerar i svensk litteratur. (4)
17. Guld på vitt. (6)

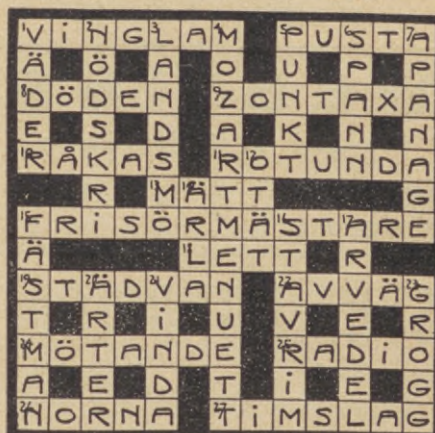
21. Har gott hull. (2)
22. Sade man till Napoleon under hans glanstid. (4)
23. Kommer man ibland inte. (2)
25. Står kanske på spår och var sedeln i gångna år. (5)
27. En titel som kan köpas. (6)
32. Brösthållare. (4)
33. Vilken människa döljer sig i furutopp? (3)
34. Pinsamt intryck. (3)
35. De flestas lott. (3)

LÖSNINGAR

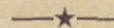
till korsord nr 6 skola vara oss tillhanda senast den 15 juli. Två pris utdelas på resp. 10 och 5 kr. Lösning i augustinumret.

På förekommen anledning påpekas att varje tävlingskuvert får innehålla endast en lösning liksom att varje tävlingsdeltagare givetvis inte äger rätt att insända mer än ett tävlingskuvert. Glöm ej att märka kuvertet "Korsord nr 6."

Lösning till korsord nr 4.



Första pris, 10 kr., till Göte Victors-son, Eksjö Sanatorium; andra pris, 5 kr., till Signe Jonsson, S:t Eriksgatan 75 B II, Stockholm.



Svensen var kommet lidt sent hjem og havde nog ogsaa varet lidt højt oppe. Ved Morgenmaden gemmer han sig skyldbevidst bak Avisen; men da han ikke vedblivende kan sidde med Armen i Vejret, lader han den falde og siger:

— Du . . . du er vel ikke vred, fordi jeg kom hjem med et blaat Øje?

— Kom hjem med et blaat Øje! Haa! haanner Fru Svendsen. Du kom ikke med det, du fik det!

(Politiken.)

GÖTEBORG

BIRGER ERIKSSON Juvelerare
Engelbrectsgat. 39 B (hörnet av Arkivg.)
Telefon 16 25 05

Förlovningsringar o. Vigseleringar
Nysilver

Nya arbeten samt reparationer utföras
fort och till billigaste priser

HUDIKSVALL

**HUDIKSVALLS
BRYGGERI A.-B.**
HUDIKSVALL
Telefon 13 och 302

Rekommenderar sina tillverkningar av
Klass II Pilsner, Klass I Lagerdricka,
Mineralvatten samt Läskedrycker

BESÖK

L. HAGSTRÖMS Herr- & Damfrisering
Tel. 438 - HUDIKSVALL - Storgatan 41
Utför allt vad till yrket hör
Förstklassig permanentondulering

HÄRNÖSAND

WESTINS

Urmakeri & Guldsmedsaffär

Köpmangatan, HÄRNÖSAND. Tel. 29 31.
REKOMMENDERAS!

SVEA KONDITORI

Storgatan 7 Telefon 13 08
REKOMMENDERAS

KALMAR

Allt för bilen
hos

RYDBERGS
Tel. 357, 16 34.
Kalmar Nya Bilverkstad

DAMER!

När Ni vill överraska med en present, giv då något personligt — välj något i vårt rikt sorterade lager av vackra handarbeten.

Kalmar Nya Tapissieraffär
Kaggensg. 9 Jenny Löfberg. Tel. 13 74

KAPPAFFÄREN DROTT
Larmtorget 7

Specialaffär i Kappor, Ulstrar, Dräkter
Alltid senaste nyheter till billigast möjliga priser.



— I går berättade jag hela mitt förflutna för Axel.

— Nå, vad sade han?

— Ingenting. Han tog upp en borste och borstade ned håret. Det hade rest sig.

*

— För många år sedan, berättar Folkskollärarnas tidning, representades vid folkskollärarkongressen en skånekrets av en lärare, som hade fel på talorganet. Hans äkta skånska plus hans svårighet att artikulera gjorde att han var synnerligen svår att förstå. Vid ett tillfälle, då han gjort ett långt temperamentsfullt inlägg i en debatt uppstod, sedan han slutat, en pinsam och i och för sig mycket talande tystnad. Till slut klev en annan man från det feda Gosen fram och levererade följande:

"Oppsvenskarna förstaurr ingenting av vad X. sagt. Men vi skåuningarr, som begriper vad han sa, vi förstaurr inte va han menarr!"

*

Kandidat L., känd under epitetet "Sagoberättaren", har blivit namnkunnig i kamratkretsen på grund av sina naiva kommentarer till egna, mer eller mindre säregna upplevelser. Han berättar om en magoperation vid vilken han en gång assisterat då den store kirurgen P., för vilken alla var mycket rädda, försökte rädda livet på en gumma. Kandidat L:s åliggande bestod i att förhindra tarmarna från att rinna över alla bräddar, men de stack upp mellan hans fingrar och gled åt alla möjliga håll. Då röt den store P.:

— Står kandidaten och leker?

Till vännernas munterhet kommenterade L. intermezzot på följande, för honom typiska sätt:

— Men inte lekte jag, inte.

KALMAR

Kalmar Sjukvårds- & Optiska affär
(f. d. Lundbergs Etablissement)

SÖDRA LÅNGGATAN 5 - Tel. 415
Största sortering av Glasögon o. Pincenez, Maggördlar, Bräckband, Åderbräcksstrumpor, Liggringar, Varmvattenpåsar, Gummihandskar, jämte rikhaltigt lager av alla övriga Sjukvårdsartiklar, Kirurgiska, Optiska o. Tekniska artiklar. All mättagning o. avprovning verkställes av examinerad sjuksköterska.

Köp Edra TOILETTARTIKLAR
i

Tekniska Magasinet
STORGATAN 29.

NYA KONDITORIET
Södra vägen 10 Tel. 22 37
REKOMMENDERAS
Förstklassiga konditori-varor. Beställningar av Tårter etc. mottagas.
SERVERING AV GOTT KAFFE.

Montering av gengasaggregat
Förstklassiga bilreparationer
A.B. Sievert & Fornander
KALMAR - Telefoner 7, 215, 15 15

BETALD ANNONSPLATS

KARLSHAMN

JENNY EDVARDSSONS
Kaffe- & Delikatessaffär

(Hörnet av Ronneby- o. Drottninggat.)
Telefon 359 **Karlshamn** Telefon 359
Rekommenderar sina väl sorterade lager av Konserver, Delikatesser, Sydfrukter, Choklad o. Konfektyrer - Vi emotse med tacksamhet Edra v. order.

NYA VATTENFABRIKEN

— **Karlshamn** —
Ågatan 27. - Tel. 321 o. 349.
REKOMMENDERAR sina tillverkningar av vichyvatten o. lemonader. Nederlag av Ramlösavatten o. skattefritt.

KARLSKRONA

Byggmäst. RAGNAR STRIGÅRD
KARLSKRONA
Hantverkareg. 19. Tel. 3640, 3641, 3642
Utför allt inom husbyggnadsbranschen
Ombyggnader och Reparationer

NYA BLOMSTERHANDELN

(Anna Andersson)
Drottningg. 39, Karlskrona. Tel. 461.
(Snett emot Frimurarethellet)
Dagligen friska blommor. Alla slags dekorationer utföres o. för övrigt allt vad som tillhör branschen. Allt t. bill. priser.

KARLSKRONA

Grosshandlare **K. P. SVENSSON**
Styrmansgat. 27. KARLSKRONA
Tel. 10 15, 10 41.

TILLHANDAHÅLLER ALL FISK
VAD SOM GÄLLER ÖSTERSJÖFISK

FÄRSK FISK & SILL
i Parti till lägsta dagspriser
ALBERT SVENSSON Fiskexport
Karlskrona. Tel. 15 74, 25 56

Mjolk- & Mejeri- produkter

av högsta kvalitet tillhandahållas i
KARLSKRONATRAKTENS
MEJERIFÖRENINGENS BUTIKER

GÖR INGET VAL AV EKIPERING
FÖRRÄN NI TAGIT DEL AV

Ö R N E N S
alltid rikliga och gedigna sortiment.
Landbrogat. 25 - Karlskrona - Tel. 15 22

CENTRALAFFÄREN Aktiebolag
KARLSKRONA - RONNEBYGAT. 49
1:a KLASS AFFÄR FÖR
MANUFAKTUR och SYBEHÖR

En vacker möblering
erhåller Ni hos

H U L T É N S
8 Sandbrogatan 8
(hörnbutiken)
Karlskrona. Tel. 12 44.

Z - B A G E R I E T

Ronnebyg. 1-3 .. Tel 879
Kontoret „ 23 21
Bageriet Varvsg. 12 „ 25 52

REKOMMENDERAS

FINBAGERI LUSSEKATTEN

Drottninggatan 27 — Telefon 21 81

Alltid färskt hembakat bröd.

BETALD ANNONSPLOTS

KIRUNA

CAFÉ ROYAL

REKOMMENDERAS
Gott kaffe med bröd från eget bageri. Choklad och te samt smörgåsar. Beställningar mottagas tacksamt
Tel. 575



— Specerihandlaren säger, att han aldrig mer vågar annonsera.
— Varför det då?
— Jo, igår annonserade han efter en pojke och idag fick hans fru trillingar.

*

Ur Söndagsnisse-Strix.

På en större sulfatfabrik i nedre Norrland fanns en reparationssnickare, vi kunna ju kalla honom Gullberg. Gullberg var ovanligt stor och kraftig och pryddes upptill av en illröd peruk. Sin storlek och sina kroppskrafter ville han gärna berömma sig av; sitt röda hår ville han däremot ej gärna höra talas om. En dag skickade snickarbasen en ny arbetskamrat till Gullberg. Den nye var lika ovanligt liten som Gullberg var stor. Detta föranledde Gullberg att försmädligt yttra:

— Vad ska du bli, när du blir stor?

Den lille gav Gullberg en lång granskande blick och svarade lugnt:

— Röhåri!

Scen: Ett svenskt infanteriregemente. Studentbeväringen 58 L-n går vakt. En officer anländer och finner sig böra undersöka vaktens effektivitet.

Säger alltså:

— Kalla ut vakten.

L-n en mycket hygglig pojke, men ingalunda bland de mera snabbtänkta i landet, stannar, tar sig i nacken och försöker förgäves komma på vad han inför en sådan order skall ta sig till. (Reglementet bjuder honom att med hög röst ropa: I gevääärrr.) Slutligen klarnar hans svärmodiga panna och han går fram till vaktrummet fönster, vinkar med handen och säger på sina faders eget tungomål:

— Kom ut, pöjkar!

58 L-n avfördes sedermera till handräckningstjänst.

KIRUNA

STOR SORTERING av
Hattar, Mössor, Handskar, Lösa skinn i
MODEAFFÄREN "W E A"
(f. d. KARIN SVENSSON)
Tel. 446 KIRUNA Tel. 446

ALLTID FÄRSKA BAKVERK
CONDITORI BRÄNDA TOMTEN
(PAUL LAVÉN)
Tel. 109 Tel. 109
TÄRTOR — EFTERRÄTTER

KOLSVÄ

GUTTSTA BRYGGERI
KOLSVÄ

Rekommenderar sina välkända tillverkningar av **MÅLTIDSDRICKA** tappat å 5 o. 10 liters glasflaskor samt **LÅSKEDRYCKER** och **VICHYVATTEN**
Telefon Kolsva 21

KUNGSBACKA

**KUNGSBACKAORTENS
LASTBILSCENTRAL**

FÖRENING U. P. A.

Utför och förmedlar transporter av
alla slag — Tel. 461 — Kungsbacka

LIDKÖPING

STANLEY HALLER
SPECERI-, MJÖLK- &
MATVARUAFFÄR
Esplanaden 30. Telefon 598.
REKOMMENDERAS

LINKÖPING

IVAN JONSSONS Plåtslageri

Skolgatan 18

REKOMMENDERAS

LJUSDAL

**LASTBILSCENTRALEN
LJUSDAL**

Orderkontor, förening u. p. a.
Vi utföra alla slag av transporter.
Speditioner.

Lokal: Bilcentralens hus. Tel. 1900.

**Ljusdal, Tallåsen, Hennan, Ransjö
lasttrafikbilägare.**

LJUSDAL

A.-B. C. E. NORDKVIST
Möbelfabrik & affär
För all möblering — Platsens
största sortering
Tel. 12 23 Ljusdal Tel. 16 73

**Edeforsens
Kraftaktiebolag**

Tel. 11 82 Tel. 11 82
Förstklassigt lager av: Elektrisk arma-
tur, elektriska kokapparater och stryk-
järn, elektriska kylskåp.
Billiga priser! Gör förfrågningar!

DEN RÄTTA TAPETEN
finner man lätt i vår rikhaltiga sorte-
ring av moderna, trevliga mönster i
alla prislägen
Färg- & Kemikaliehandeln
Ljusdal

MALMBERGET

BESÖK ÖHLÉNS!
Stor sortering i grövre och finare
skodon.
E. A. Öhléns Skoaffär A.-B.
Malmberget tel. 45, Gällivare tel. 71

MALMÖ

Aktiebolaget
J. PERSSONS Eitr.
MALMÖ
Tricotage, Strumpor
Garn och Vävnader
En gros

Bliv medlem i
SOLIDAR
och
MJÖLKCENTRALEN

NORRKÖPING

E. PETERSON Bleck- & Plåtslageri
Smålandsgatan 35. Telefon 269 64.
NORRKÖPING.
Takstrykningar samt allt vad till yr-
ket hörer. Svetsningsarbeten utföras.



— När går nästa tåg?
— Menar Ni godståg eller persontåg?

Månggifte.

Till prästgården i en liten försam-
ling kom före gudstjänsten en söndag
ett ungt par och ville viga sig. De ha-
de alla papper klara men prästen bad
dem vänta till efter gudstjänsten i
kyrkan. Efter gudstjänsten sade prä-
sten till den församlade menigheten:

Och så får jag be dem som vill gifta
sig komma fram hit.
Femton kvinnor och en man ilade
fram till altaret.

Botanik.

I skolan har talats om klöverväxter.
Vid förhöret frågar lärarinna:
— Vad kallar man ett klöverblad
med fyra småblad?
Stig viftar ivrigt med handen, får
frågan och svarar raskt och självsä-
kert:
— Klöver fyra.

NORRKÖPING

E. BJÖRKLUND & C:O
PAPPER EN GROS

G:la Rödstugug. 1 B. Tel. 211 22, 212 99

Firma W. MALMKVIST
Lindöv. 55, Norrköping. Tel. 219 54, 263 54
Av statens industrikommission utsedd
som **A-grossist** i lump-, metall- och
järnbranschen. Köper till högsta dagspriser:
Järn- och Metallskrot, Spislar, Mo-
torer, Maskiner, Ångpannor, Tågvirke,
Tagel, Lump, Stickylle, Tomfat m.m.
Säljer: Spislar Kaminer, Tvättgrytor,
Staketstolpar, Stängselnät, Stängseltråd,
Järngrindar, Järndörrar, Takplåt, Kät-
ting, Råls, Balk, Järnrör till vatten-,
avlopps- och värmeledningar samt växt-
husanläggningar, Remskivor, Axlar, La-
ger, Skruvstycken m. m.

NORRKÖPING

FIRMA MARTIN JANSSON
Godsgatan 11. Telefon 244 98
— NORRKÖPING —
Säljer: Byggnadsmaterial.
Utför: Asfalt- o. Isolationsarbe-
ten, Massagolv m .m.

**A.-B. Björklund
& Wedin**

RÖRLEDNINGSENTREPRENÖR
Kontor och Lager:
V. S:t Persgatan 15 Tel. 283 32, 283 21
NORRKÖPING
Reparationer och Nyanläggningar

BETALD ANNONSPLATS

NYKÖPING

Läs
Södermanlands Nyheter

SKELLEFTEÅ

LINDBERG & ALMS
SKIDFABRIK
S. Järnvägsgatan 62
Försäljer skidor av hög kvalité

FORSLUND & SÖNER
Köpmangatan 4 - Tel. 106 58
Utför alla slags transporter
Rekommenderas

BETALD ANNONSPLATS

SOLLEFTEÅ

911 är telefonnumret
till
LILLA CAFÉET
(mitt emot Stadshotellet)

SUNDSVALL

NORRLANDS TRAVSÄLLSKAP
avhåller å Bergsåkers Travbana, Sunds-
vall, travtävlingar c:a 30 söndagar un-
der Mars-Oktober 1944. Totalisator,
Restauranter, Högtalarmusik, Telefoner
Kontoret 42 70 — Banmästaren 53 30.

SUNDSVALL

POOLSTEN och POOLBLOCK

— det populära byggnadsmaterialet
Förbilliga byggnationerna i uppsättning
och underhåll, hållbarhet och
isolering. Godkänd av alla byggnadsnämnder.

Infordra kostnadsberäkning

AB MJÖSUNDS POOLSTENSFABRIK

Postadress: NJURUNDA. Tel. 63 o. 97.

BETALD ANNONSPLOTS

SÖDERHAMN

Efterfråga alltid

Rydéns BÄSTA BRÖD

Brödet med den verkliga rågsmaken

UMEÅ med OMNEJD

Föreningen MÖBELSNICKERIET

Grisbacka

Tel. Fabr. 394 Kont. 684

Umeå.

Vid besök i Umeå,
bo på

STORA HOTELET

TREVLIGA RUM — GOD MAT
(Inneh. G. Hammarberg)

UPPSALA

BETALD ANNONSPLOTS

VÄSTERÅS

RIKLIG TILLGÅNG av vackra lösa
blommor. - Kransar och buketter
bindas smakfullt till billigaste priser
Blomsteraffären VARGBO

Stora gatan 86 Tel. 561

— Handelssträdgård —
Tel. 1232.

BORÅS LAGERBOD

Tel. 327 49 Stora gatan 7 Tel. 327 49

Specialité:

Strumpor - Triå - Arbetskläder

GYNNA ANNONSÖRERNA



— Jag får aldrig någon ordentlig natt-sömn. Jag ligger där och kastar mig från den ena sidan till den andra.

— Ja, då skulle inte jag heller kunna sova.

*

Beställning.

På en av de större restaurangerna i Köpenhamn utspann sig häromdagen följande samtal:

— Vilket är ert bästa vin?

— De båda dyraste är i varje fall Foster Freundstük Riesling 1921 och Engelmansberg Trockenbeer Auslese 1915.

— Och de kostar?

— Respektive 280:90 och 311:75 per flaska.

Kort paus.

— Får jag be om en pilsner.

*

Kvacksalvaren har försämrats.

De grövsta former av medicinsk vidskepelse och kvacksalveri existerar fortfarande i vår upplysta tid, konstaterar d:r G. Selander vid Kristianstads lasarett. Kvacksalvaren som person har genom tiden avgjort försämrats. En undersökning av kvacksalvarens härkomst och livsföring visar, att de ofta äro asociala individer och att många av dem äro straffade.

Rena medeltiden möter i behandlingsmetoder, som en "klok gubbe" i Sölvesborg praktiserar. Han behandlar utslag med bestrykning av fisk, som doppats i vatten varmed ett lik tvättats.

Ren magi, förmodligen från medeltiden, utövar även en "klok gumma" i Åhus, som varje vecka har mottagning i Kristianstad. Hon lägger ringar av tjära runt naveln och runt båda handlederna på sina många patienter.

VÄSTERÅS

MÖBLER - Mattor - Gardiner och Sängkläder

köper Ni bäst och billigast från

Möbelkompaniet

Munkgatan 5 Tel. 5052

Rekommenderar våra

DUBBELSOFFOR och FÄTÖLJER

VÄXJÖ

Sund och ekonomisk varuförmedling har konsumenterna genom sina egna butiker.

Konsumtionsföreningen

VÄXJÖ

Ernst Johanssons

MEK. STENHUGGERI

S. Järnvägsg. 19. VÄXJÖ. Tel. 23 86.

— REKOMMENDERAS —

Utför alla slag av stenhuggeriarbeten.

Reellt arbete.

Billiga priser.

Kom ihåg Smålands äldsta tidning
NYA VÄXJÖBLADET
vid prenumeration, annonsering
och trycksaksbeställningar!

BYGGMASTARE

J. HANSSON

Tel. 15 39 — Växjö — Tel. 15 39

utför alla slag av byggnadsarbeten.

Nya Mekaniska Stenhuggeriet

(Vid regementet)

OSKAR OLSSON, VÄXJÖ.

Specialité: Gravvårdar av olika slag och olika granitsorter. Reellt arbete.

Telefon 24 07.

BETALD ANNONSPLOTS

ÖREBRO

Skomateriallagret **MONOPOL**

— **AKTIEBOLAG** —

ALLT I BRANSCHEN

Örebro

Tel. 117 83, 115 56

Stil, kvalitet och god passform

utmärker **KAPPAN** köper hos oss. Därtill är priset det lägsta möjliga.

SANDBERGS A.-B. - Olaigatan 13

Tel. 18474 - Järntorget - ÖREBRO

Örebro Lump- & Skrotaffär

Magasin och Kontor, Triangeln, Örebro
Tel. 130 43

Köper och säljer i parti och minut:
Järn- och Metallsrot samt Lump
av alla slag.

ÖREBRO			
VID BESÖK I ÖREBRO REKOMMENDERAS FENIX — FREDEN TERRASSRESTAURANTEN BERGSLAGENS ALLM. RESTAURANTAKTIEBOLAG.			
Hushållsskolan MARGARETA ÖREBRO Klostergatan 11 Tel. 118 70, 117 50 1:a kl. Matsalar Festvåning och Matvaruaffär Elever mottagas		ÖRNSKÖLDSVIK	ÖSTERSUND
<hr style="border: none; border-top: 1px dashed black;"/> ÖRNSKÖLDSVIK		Ni vinner medlemskap i föreningen genom att vid årsskiftet inlämna Edra kassakvitton, vilka då tillföras Edert insatskonto. — HANDLA KOOPERATIVT. Trehörningsjö koop. handelsförening BUTIKER: Trehörningsjö tel. 29, ankn. förest. bost.; Björna 30, Långviksmon 2, Nyliden 12, Djuptjärn 2, Lemesjö 2, Remmarn 2.	FÄRSKA GRÖNSAKER, BLOMMOR & PLANTOR FRITZHEMS TRÄDGÅRD T o r g e t ÖSTERSUND Tel. 20 67
KRISTRÖMS CONDITORI & CAFÉ Odd Fellows hus, Storgatan Telefoner Konditoriet 27 40 - bost. 21 30 Gott Kaffe, goda Bakelser. Utför allt som hör till yrket, såsom Tårtor av alla slag. Medlem av Tårtförmedlingen.		Ring 20 54 vid behov av transporter SVEN NILSSONS AKERI Nygatan 9. Alla transporter utföras snabbt och säkert.	IVARSSONS Auto- El. Verkstad Prästgatan 44 Telefon 12 34 Specialaffär för allt elektriskt och för motorfordon LADDNINGSSATION Byggmästare JOHAN ERIKSSON ÖSTERSUND Bergsgatan 45 Telefon 25 63 Utför nybyggnader och reparationer INFORDRA OFFERT
J. OLSSONS SKOFABRIK JÄRVED Tel. 400 22 Försäljer i parti: Skodon, Handskar och Sockor av egna tillverkningar.		BETALD ANNONSPLATS	

Finns det

något ombud för "STATUS" på Eder ort?

Om inte — insänd omedelbart nedanstående kupong och begär kommissionärsvillkor. Vår adress är:

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

Kocksgatan 15 Stockholm Tel. 41 39 99

Undertecknad anmäler sig som kommissionär och begär kommissionärsvillkor.

Namn:

Adress:

Postanstalt:

(Obs! Endast ordentliga och vederhäftiga försäljare göra sig besvär).

INGENJÖR S. ZETTERSTRÖM

VÄRME- SANITETS-, OCH
VENTILATIONSPROGRAM

STOCKHOLM

Grevgatan 49

Tel. 60 65 95

HEMMETS JOURNAL

populär, intressant
omväxlande